

Uredništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica: Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118
IZKLUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje št. 17.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izšaja vsak dan s ponedeljka
Naročnina mesečno Lir 18.—,
za inozemstvo vključno s ponedeljskim ju-
trom Lir 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Kokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Puntate avversarie in Sirtica stroncate

Intensa attività degli elementi esploranti in Tunisia —
Perdite dell'aviazione nemica — Un nuovo attacco contro
il porto di Philippeville

Il Quartier Generale delle Forze Arma-
te comunica in data di 18 dicembre 1942-
XXI il seguente bollettino di guerra n. 937:

Continuano nella Sirtica i combattimen-
ti delle opposte forze motorizzate. Puntate avversarie di mezzi blindati leggeri che tentavano di intercettare nostre unità in movimento verso ovest sono state stroncate. Abbiamo catturato cinque camionette, fatto alcuni prigionieri. Elementi esploranti hanno svolto intensa attività in Tunisia dove colonne motorizzate nemiche sono state battute da formazioni aeree italiane e tedesche; in duelli con la caccia germanica l'aviazione anglo-americana perdeva cinque apparecchi, due altri erano distrutti da cacciatori nel cielo di Tunisi.

Nonostante le sfavorevoli condizioni atmosferiche, il porto di Philippeville è stato attaccato con buoni risultati da nostri bombardieri.

Un'incurisione di aeroplani britannici sull'isola di Lampedusa causava due morti e sei feriti fra la popolazione e lievi danni. Un »Bristol Blenheim« e un »Curtiss« risultano abbattuti, un ufficiale pilota catturato.

Un nostro velivolo non ha fatto ritorno dalle operazioni della giornata.

Nel corso delle operazioni di scorta ai rifornimenti per l'Africa una nostra silurante è andata perduta. Parte dell'equipaggio è stata salvata. Le famiglie degli scomparsi sono state informate.

Sovražni izpadi v Sirtiki strti

Živahno delovanje izvidniških elementov v Tunisu —
Izgube sovražnega letalstva — Nov napad na пристanišče
Philippeville

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 18. decembra naslednje 937. vojno poročilo:

V Sirtiki se nadaljujejo borbe motoriziranih sil na obeh straneh. Sovražni izpadi z lahkih oklopnih vozil, ki so se hoteli spopasti z našimi edincami v premanjšanju proti zapadu, so bili zatrti. Zapolnili smo 5 manjših tovornih avtomobilov in ujeli nekaj ujetnikov.

Izvidniški oddelki so vršili živahno delovanje v Tunisu, kjer so italijanske in nemške letalske skupine tolke sovražne motorizirane kolone. V letalskih spopadih z nemškimi lovci je angleško in ameriško letalstvo izgubilo 5 letal, medtem ko so dve nadaljnji letali uničili lovci nad Tunisom.

Navzlic neugodnim vremenskim razmeram so naši bombniki z dobrim uspehom napadli pristanišče Philippeville.

Napad britanskih letal na otok Lampedusa je povzročil dva mrtva in 6 ranjenih med prebivalstvom ter lahke materialne škodo. Pri tem sta bili sestreljeni eno letalo tipa Bristol Blenheim in eno letalo tipa Curtis in je bil en oficir pilot ujet. Ena naša letala se z operacij včerajšnjega dne ni vrnilo.

V teku spremljevalnih operacij pri oskr-

bovanju Afrike smo izgubili neko svojo torpedovko. Del posadke je bil rešen. Družine umrlih so bile obveščene.

Vladarjevo priznanje za uspešno delo na področju kulturnega filma

Rim, 17. dec. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je blagovolil podeliti na predlog ministra Bottajia zlato kolajno za zasluge v narodnem vzgojstvu nacionalnemu svetniku odv. etniku Augustu Pantecchiu, predsedniku zveza »Luce« ter tehničnega sveta šolskega kina, zaradi učenkovitega in marljivega dela na področju kulturne, vzgojne in poučne kinematografije.

Princesa Piemontska med vojnimi ranjenci

Rim, 17. dec. s. Nj. Vis. princesa Piemontska je obiskala hrabre ranjence in pohablence vojske, mornarice in letalstva v vojaških oddelkih Kr. ortopedične klinike. Vzvišena princesa je imela za vse tolažilne in voščilne besede. Vojaki so ji izkazali svojo udanost z živahnimi manifestacijami.

Duce je osebno odlikoval voditeljice ženskih Fašijev

Pomembna svečanost v Beneški palači

Rim, 18. dec. s. Duce je davi sprejel v Beneški palači voditeljice ženskih fašističnih organizacij v Rimu, ki so si zaslužile odlikovanje za zasluge zaradi neprekinjenega 10 letnega hierarhičnega delovanja v ženskih Fašijih in v GILU. Voditeljice, ki so jih pospremili v Beneško palačo zvezni tajnik, inspektor Stranke za ženske Fašije, inspektorica Stranke Franceschini in poverjenica zveze borbenih Fašijev za mesto Rim, so se najprej poklonile na grobu Neznane vojaka in v grobnici padlih Fašistov.

V Beneški palači so se ženske predstavnice, med katerimi so bile tudi prostovoljne bolničarke Rdečega križa, GILA in GUF, razvrstile v salonu Globusa, kjer so se predstavile Duceju. Potem ko je tajnik Stranke odredil pozdrav Duceju, je inspektorica Stranke prečitla naslednjo poslanico:

»Duce, predstavljam vam 27 voditeljice ženskih fašističnih organizacij Rima, ki

so si po 10 letnem neprekinjenem delovanju zaslužile odlikovanje, ki ste jim ga vi naklonili. Nadaljnjih 3000 tovarišic, ki so prav tako živahno in goreče delovale, bodo danes z istim odlikovanjem nagradene od zveznih tajnikov. Tudi one so tu v naših navzoče in za njih so razvrščene žene vse Italije. To so legije, Duce, ki so polne vere in pričakovanja in katerim smete vedno zaupati, s katerimi smete vedno računati, kajti sledile vam bodo iskreno in požrtvovalno do nebežnega zmagovitega cilja.»

Duce je nato odlikovavke pohvalil in izrazil svoje zadovoljstvo nad njihovim delom ter dal smernice za nadaljnje delovanje vseh prisotnih in vseh fašističnih žen. Nato je vsaki izmed njih izročil odlikovanje in diplomu. Obred, ki je simboliziral navdušenje in vero, ter junakaškega duha fašistične žene, se je zaključil s pozdravom Duceju, ki ga je odredil tajnik Stranke in ki so mu sledila navdušena vzklikanja.

Angleška slepila za Čungking

Sanghaj, 18. dec. s. V tukajšnjih vojaških krogih pripominjajo, da je japonsko letalstvo preprečilo vse britanske poskuse ojačenja svojih čet ob indijski meji v namerji, da izvrše protinapad za zopetno osvojitve Birme. Poudarjajo nadalje, da Angleži še nadalje govorijo o možnosti zopetne osvojitve Birme, da bi tako čungkingški vladi dali vsaj upanje, sprico ogorčenja, ki ga kaže Čungking zaradi slabosti in nedelavnosti britanskih oboroženih sil. Toda, pripominjajo v sanghajskih vojaških krogih, Anglija prav dobro ve, da ne more obnoviti bojev v Birni ker so prav sedaj njene oborožene sile v Indiji zaposlene z zatiranjem protibritanskega gibanja. Zato je največ, na kar lahko Anglija misli, obramba indijske meje.

Poštni promet med Japonsko in Južno Ameriko

Tokio, 17. dec. s. Po zaključitvi pogajanj z argentinsko in čilsko vlado je bilo sklenjeno obnoviti poštni promet med Japonsko in obojema južnoameriškim republikama preko Sibirie. Promet je bil prekinjen ob pričetku sovražnosti v Vzhodni Aziji.

Ladjedelnica v Hongkongu dela že za Japonec

Hongkong, 17. dec. s. Včeraj so v tukajšnji ladjedelnici spustili v morje že drugo trgovsko ladjo velike tonaže. Delavnost teh ladjedelnice dokazuje, da Japonci niso izgubljali časa ter so takoj preuredili to veliko trgovsko središče Vzhodne Azije, ki je bilo nekoč ponos Angležev. Slovesnosti spustitve nove ladje v morje so prisostvovali vse oblasti.

Cagliari, 17. dec. s. V četrtek zjutraj se je v največjem gledališču Regina Margherita nenadoma pojavil požar. Gledališče je bilo mahoma pretvorjeno v velikansko gorčo grmado in je popolnoma pogorelo na glede na vsa prizadevanja gasilcev, ki so bili takoj na licu mesta in so se z veliko vneto lotili gašenja.

Madrid, 17. dec. s. Kratek stik je povzročil požar v šolskem poslopju sester sv. Terazije v Salamanci. Močan veter je razširil ogenj na sosednje poslopje, kjer je imela sedež zveza katoliških kmetovalcev. Obe poslopji sta popolnoma uničeni. Ogenj je v četrtek še trajal in oblasti so dale izprazniti sosednje hiše, od katerih ena se je bila tudi že vnela. Le skrajnemu naporu gasilcev in vojaštva se je zahalvali, da ni bilo človeških žrtev.

Napredovanje med Volgo in Donom

Brezuspešni sovjetski napadi ob Tereku in ob srednjem Donu — Visoke sovjetske izgube — Črna noč za angleška letala nad nemško obalo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 18. decembra, s. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo naslednje poročilo:

Sovražni napadi na področju Tereka, na prostoru okrog Stalingrada in v velikem loku Dona so se razsuli ob visokih izgubah za nasprotnika. Uničenih je bilo nad 20 oklopnih voz.

Med Volgo in Donom so nemške divizije prodirle močno, zasedene sovražnikove postojanke na obvladujoči višini in pridobile v napadu dalje na prostoru.

Pri dalje trajajočih hudih obrambnih bojih na fronti ob Donu so nemške in italijanske čete s sodelovanjem letalstva uničile dne 16. in 17. decembra 101 oklopnih voz. Močni letalski oddelki, med njimi tudi rumunski, italijanski in madžarski odredi letal so ponoči in podnevi podpirali nemške in zavezniške čete. Več sto sovražnih vozil je bilo zadetih do uničenja in mnogo težkega orožja prisiljenega, da se moralo utihniti.

Neprestani napadi Sovjetov na področju srednjega odseka fronte so bili razbiti ob sodelovanju kopne vojske in letalstva. Razbitih je bilo 28 oklopnih voz, razen tega pa je sovražnik utrpel hude izgube.

V severnem odseku fronte so zavzeli oddelki kopne vojske in orožja SS pri napadnih akcijah številne bunkerje in vojne postojanke. Krajni napadi Sovjetov so bili zavrnjeni.

Dne 17. decembra je sovjetsko letalstvo

Italijanske čete zmagovito odbijajo srdite sovjetske napade ob srednjem Donu

Berlin, 18. dec. Središče borbe na vzhodu se je še enkrat pomaknilo proti odseku srednjega Dona, kjer so boljševiki zopet napravili enega izmed svojih nečloveških napadov. Jasno je, da je moral Stalini, ki ni nikjer drugje dosegel nikakega operativnega ali strateškega uspeha, poskusiti doseči vsaj kak delni uspeh, ki bi nekoliko izboljšal važne položaje, ležeče na jugovzhodu Voroneža. Tudi to pot so Rusi uporabili znatne sile, toda naleteli so na silovit odpor.

Kakor znano, so važen del te obrambne bitke vzdržale ravno italijanske čete. Te

izgubilo 90 letal. Pogrešanih je 11 lastnih letal.

V Libiji potekajo operacije nemško-italijanske oklopne armade po načrtu dalje. Vsi poskusi angleških oklopnih sil, da bi jih motile s sunki iz boka, so ostali brezuspešni. Sovražnik je imel velike izgube.

V Tunisu samo delovanje izvidniških oddelkov. Nemško in italijansko letalstvo je obstrlevalo motorizirane sile in topniške postojanke sovražnika. Nočni napadi letalstva so bili usmerjeni na železniške naprave v Alžiru.

Na področju Sredozemlja so nemški lovci sestrelili osem sovražnih letal pri štirih lastnih izgubah.

Angleško letalstvo je doživelo preteko noč pri motilnih poletih nad nemškimi obalnimi ozemljem in pri vojaško brezpomembnih napadih na nekateri kraje severozapadne Nemčije hude izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo je sestrelilo 21 sovražnih letal, med temi 14 štirimotornih bombnikov. Stražni čolni in protiletalski topničarji pri mornarici so razen tega podnevi sestrelili še 5 sovražnih letal.

Nemški bojni letalci so bombardirali v noči na 19. decembra iz majhne višine za vojno važne naprave in preskrbovalne oblate ob Humberju in na vzhodni obali Anglije. Videti je bilo močne eksplozije in obsežne požare. Pogrešani sta dve letali.

Pri obrambnih bojih okrog Rževa se je posebno odlikovala 102. divizija iz Slezije.

Velika zmaga pri Toropcu

Silen udarec za sovražnika, ki je utrpel ogromne izgube na ljudeh in materialu

Berlin, 18. dec. Kar se tiče operacij, ki so v teku severozahodno od Moskve, zlasti v področju Toropca, izjavljajo v pristojnih vojaških krogih v Berlinu, da je bila tamonjska »vrata« likvidirana v nekoliko dneh. Številke, ki jih je objavilo vrhovno poveljstvo (4200 ujetnikov, 542 oklopnih voz, 447 topov itd.), so najbolj prepričljiv dokaz velike zmage nad ruskimi četami. Naglasiti je treba razmerje med številom ujetnikov in med številkami velikega plena. To se da zelo preprosto pojasniti. Ko so boljševiki videli, da so odrezani od svoje glavnine, so si hoteli za vsako ceno odprti pot za povratek na vzhod, da bi se na ta način združili s svojimi. Ko je ta poskus propadel, so se vrgli proti severu, kjer so zaslužili še en izhod. Pri tem niso imeli mnogo časa. Zato so pustili ves težki vojni material in na ta način se je nekoliko tisočom boljševikov res posrečilo, da so se rešili. V ostalem je treba pomisliti, da se številke nanašajo na razdobje od 19. novembra do 16. decembra. V istem času se boljševiki izgubili na raznih odsekih fronte kakih 3500 oklopnih voz. Ta številka daje predvidno predstavlo, s kakimi silami je nastopila sovjetska vojska.

Kakor poročajo noč, je od uničenih sovjetskih divizij v vrsti pri Toropcu ostalo živih 4200 ujetnikov, medtem ko leži na bojišču kakih 15.000 mrtvih sovražnikov. Te divizije so bile sestavljene iz izbranih formacij. Po pretečenem delu so bile motorizirane in oklopljene. Med njimi je bila tudi tako imenovana Stalnova brigada. Dva tedna nepretrgane borbe je nemško orožje kobilu med obkoljenimi jih uničevalo v velikem slogu ter težko prizadelo borbeni duh preživelih. Vsi ujetniki so po poročilih posebnih divizijev popolnoma izčrpani, apatični ter silno poparjeni.

Z velikim pondarkom listi pišejo o srđitem odporu italijanskih čet ob hudih napadih, ki jih Sovjeti že naprej izvajajo v odseku srednjega Dona. Italijanski vojaki se blejajo hrabro ter odbijajo sovražnika in mu zadajajo najhujše izgube.

Berlin, 18. dec. s. V tukajšnjih pooblaščenih krogih podajajo nekaj podrobnosti o bitki na odseku pri Toropcu. Kakor je znano, so boljševiki 25. novembra začeli na odseku Kalinin—Toropce svojo ofenzivo na širokim bojišču. Njihovi siloviti napadi pa niso dosegli nobenega odločilnega uspeha in glavnina sovražnih oboroženih sil je bila stalno blokirana pred nemškimi obrambnimi črtami. Sovjetske akcije so se nato z vsoto trditostjo ponavljale več dni zaporedoma in so v teh bojih sovražne izgube dosegle hiperbolične številke. Tedaj so Nemci prešli v protiakcije. Z uspehim obkoljevalnim manevriranjem so ustvarili dva ročaja čet okoli glavnine sovražnih oboroženih sil in med 9. in 10. decembrom so se klešeje zaključile. Takoj nato so se začele uničevalne operacije, ki so bile od začetka počasne in omejene zaradi neprestanih besnih protinapadov ročajev, potem pa čedalje bolj nagle in odločne, ko se je močnim nemškim klinom posrečilo postopno prebiti se v blok sovražnih sil. Težko

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da bodo sovjetske čete tudi v tem pogledu doživele popoln neuspeh.

tudi sedaj že štiri dni zapored odbijajo besne napade ter prizadevajo sovražniku hude izgube. Nemško poveljstvo je, kakor vedno, zelo rezervirano in tudi uradni komentari ne javljajo nikakešnih podrobnosti. Omejujejo se le na podčrtavanje važnosti italijansko-nemških protikuropov, ki so zelo učinkoviti. Tako da je blaznokrven in miren pogled na bodoči razvoji bitke popolnoma utemeljen. Iz raznih razlogov se ne morejo podajati nikake napovedi, vendar se lahko reče, da

Delo Pokrajinske zveze delodajalcev

Seja izvršnega odbora pod predsedstvom Visokega komisarja Eksc. Grazilija

Ljubljana, 18. decembra. Visoki komisar je predsedoval v vladni palači sestanku izvršnega odbora Pokrajinske zveze delodajalcev. Prisotni so bili predsednik zveze, predsednik Združenja industrijev in obrtnikov, predsednik Združenja trgovcev, predsednik Združenja poljedelcev, predsednik obrtniškega odbora, člani nadzornega odbora, tajnik zveze in tajnik združenj. Nadalje je prisostvovalo sestanku tudi 6 italijanskih strokovnjakov: dr. Silvio Marchesoni, strokovnjak Zveze delodajalcev, dr. Marusi in Pietro Grassi, strokovnjaka Združenja trgovcev, dr. Silvio Alesani, strokovnjak obrtniškega odbora, dr. Ottavio de Gheri, strokovnjak Združenja kmetijev in dr. Gonzalo Ruiz de Balestros, strokovnjak Združenja kreditnih in zavarovalnih zavodov.

Eksc. Grazilija sta spremljala strokovnjak 8. oddelka dr. Apollonio in višji karabinjerki oficir, prideljnik majar Baroni. Potem ko je predsednik zveze predstavil Visokemu komisarju zbrane voditelje, je spregovoril dr. Marchesoni. Najprej je ugotovil, da je smoter sestanka poročati Visokemu komisarju o delu, ki so ga opravile zveze in štiri včlanjena združenja, nato pa je dejal: »To ni zbor vseh voditeljev — ki jih je več kakor 100 —, temveč resno sklepno poročilo tega prvega leta novega življenja v organizaciji. Leta, ki je bilo posebno plodno, kolikor se je izvedla vsa reorganizacija, ki je dala polkoničnim pokrajinskim združenjem nov red, prilagojen sindikalno-korporativnemu sistemu v Kraljevini in tistemu, ki je tu predmetno že obstojal ter se je zdelo primerno, obdržati ga.

Predsednik zveze in predsedniki poednih združenj vam bodo poročali vsak zase o uspehih tega dela. Jaz se bom z zadovoljenjem omejil na ugotovitve, da je organizacijska faza dela skoro popolnoma opravljena in da združenja že opravljajo svoje normalno delo, usmerjeno k varstvu pokrajinskega gospodarstva in da se v polni meri zavedajo odgovornosti in nalog, ki jih čakajo.

Dr. Marchesoni je potem, ko je podčrtal opravljeno delo in posameznih odsekih s strani strokovnjakov, voditeljev in tajnikov, izrazil v imenu vseh, ki delajo v obsežnem in važnem odseku delodajalcev, najbolj žive in iskrene izraze hvalečnosti in vdanoosti Visokemu komisarju za njegovo polno, vztrajno in tvorno razumevanje, ki so ga vedno našli pri njem. Zagotovil mu je, da so pripravljani nadaljevati svoje delo, zavečajo se težkih in važnih nalog, ki jih čakajo v vedno bolj popolnem in harmoničnem okviru ekonomsko-politične organizacije pokrajine.

Poročilo predsednika

Takoj nato je spregovoril predsednik zveze dr. Slokar, ki je očetl obsežno in zapleteno delo zveze same. Rekel je:

»Ekscelencija!

Naša zveza, ki ji pripada celotno in izključno zastopstvo interesov vseh delodajalcev Ljubljanske pokrajine, je bila ustanovljena z Vašo uredbno št. 151 od 15. novembra 1941-XX in z uredbno, ki je vsebovala izvršne predpise št. 152 od 17. novembra 1941-XX.

Takoj po objavi ustanovitvene uredbe se je zveza lotila organizacijskega dela. Najprej so bili imenovani s komisarskimi dekreti voditelji zveze: predsednik, strokovnjak in tajnik, kasneje pa s pismi Vaše Ekscelence strokovnjaki za posamezna združenja, ki so člani zveze.

V maju 1942-XX je bil prvi sestanek sveta, ki je določil smernice za delo in odkazal izvršnemu odboru njegove funkcije in v nujnih primerih oblast sveta samega za rešitev številnih vprašanj. Svet je na svojem prvem sestanku določil tudi člane eksekutivnega odbora, ki niso njegovi člani po pravu, in nadzorni odbor.

Po tem sestanku sveta, ki je z ustvaritvijo odbora ustanovil praktični organ za začetno delovanje zveze, je ta mogel začeti delo organiziranja štirih velikih delodajalskih kategorij.

Sestel se je že petkrat in razpravljalo o številnih vprašanjih, ki zanimajo vse včlanjene kategorije delodajalcev. Izvršni odbor je odobril sklepe račune združenj za leto 1941 in proračunske predloge zveze in včlanjenih združenj, kakor tudi obvezne davke delodajalcev za leto 1942 in 1943. Dai je tudi svoje mnenje o pritožbah proti davčnim, ki so jih predložili posamezni delodajalci predsedniku zveze. Izvršni odbor je dal natančne smernice za vključitev posameznih kategorij podjetnikov, ki dotlej še niso bili včlanjeni v štirih združenjih zveze. Izvršni odbor je razpravljal in odobril statute poednih združenj, ki so jih potem odobrili tudi pristojni organi Visokega komisariata in so bili objavljeni v »Službenem listu«. Tako je bila dosežena pravna osnova potrebna za razvoj dela v združenjih. V smislu statuta je izvršni odbor imenoval zastopnike delodajalcev v posamezne odseke Pokrajinskega korporativnega sveta in v druge organe, kjer so tako zastopstvo zahtevala pristojne oblasti. Seveda je izvršni odbor razpravljati tudi o postopanju z osebam, kadar se je pokazala taka potreba.

Ko so bila urejena združenja, je bilo treba uvrstiti vanje posamezne kategorije. V ta namen se je izvedlo vključitev raznih delodajalskih organizacij, obstoječih v pokrajini, v nova združenja. Predvsem se je preoblikovalo nekatere obstoječe organizacije, ki so mogle tudi v okviru novega organizacijskega reda nadaljevati s svojim delom, seveda v skladu z novimi nalogi. Na drugi strani so se združila v štirih ednih združenjih številna majhna združenja posameznih kategorij, dočim so bile nekatere razpuščene, ker ni bilo več razloga za njihov obstoj.

Združenje trgovcev je vključilo 7 starih okrajnih trgovskih organizacij skupno z njhovo zvezo, nato pa še 13 krajevnih združenj gostilničarjev skupno z njihovo zvezo. Na osnovi kasnejših sklepov pristojnih organov zveze so bila v Združenju trgovcev vključena še tri druga obstoječa društva.

Tri obstoječe organizacije kreditnih zavodov so se združile v eno Združenje kreditnih in zavarovalnih zavodov.

Izredno številne so bile obrtniške organizacije, ki so se združile v obrtniškem odseku Združenja industrijev in obrtnikov. Nad 35 društev je bilo vključenih doslej v obrtniškem odseku.

Združenje industrijev, tudi 7 starih industrijskih društev.

Končno se je izopolnila naša organizacija z vključenimi Zbornice poljedelcev v Združenje poljedelcev.

Organizacija zveze in njenih združenj je sedaj končana. Posamezni organizmi imajo svojo pravno osnovo, delo Urada je intenzivno in je že na mnogih področjih pokazalo dobre uspehe.

Kar se tiče slike celotne organizacije zveze, izhaja ta iz slik vseh štirih včlanjenih združenj. Taka slika bo podrobne prikazana v poročilih, ki jih bodo Vaši Ekscelenci podali štirje predsedniki.

Kar se tiče finančnega razvoja Združenj in dohodka iz davčev, ugotavlja zveza, da se ta razvoj kljub težkostem, ki so vsebovane v gospodarskem in političnem položaju pokrajine, lahko označi za zadovoljivega, razen za Združenje poljedelcev, katerega proračun je posebno občutljiv skoraj polni izostanek dohodkov iz davčev s podeželja.

Glede na to, da je celotna proračunska vsota v leto 1942. znašala 2.332.543 lir, znaša povprečje 231.189 lir. Višina davčev pa se bo zvišala od 1.687.492 lir v leto 1942 na 1.917.093. V leto 1943. se bodo torej zvišale za 229.601 lro. Če se upošteva, da so bili proračun za Združenje poljedelcev in zadevne davčev v leto 1942. preračunane samo za sedem mesecev in da so se stroški za osebe izdatno zvišali, zaradi izboljšanja dovoljenega osebnju samemu, se lahko trdi, da ostane višina proračuna in davčev v leto 1943. skoraj ista kakor je bila v leto 1942.

Na področju kolektivnih delovnih odnosov je bilo opravljeno obsežno delo zlasti če se upošteva, da je bilo izvršeno v mesecih začetka organizacije in istočasno dela samega. Zveza je zaključila oziroma so v teku zadevna pogajanja nad 40 kolektivnih delovnih pogodb, ki so uredile kolektivne odnose za okoli 10.000 uslužbenecv podjetij in posameznih kategorij podjetnikov.

V tekočem letu je bilo registriranih pri inspekciji dela 20 kolektivnih pogodb in sicer za naslednje kategorije:

banke, zavarovalni zavodi, žage, usnjarsko industrijo, grafično industrijo (za faktorje), kemično tovarno »Moste«, tovarno pločevinastih izdelkov »Saturmus«, knjigovodnice, mizarji, čevljarji, slikarji, instalaterji, krojači in šivilje za ženske, krojači, modistinje, kamnoseki, brivci in frizerji ter poljskim dninarji. V zadnjem času sta bili podpisani dve zelo važni pogodbi: za trgovsko osebe in za nameščence hranilnic mesta Ljubljane.

Razen tega so v teku pogajanja za gozdne delavce, rudnike, gradbena dela, tekstilno industrijo, pletilstva, tovarne metel, za industrijske in obrtniške nameščence, vrtnarje, strojnike in za uslužbence pri javnih delih.

Samo trikrat je bilo treba pristopiti k razsodilnemu postopanju, v sporih za pivovarno »Union«, papirnico »Vevče« in za grafično industrijo. Delo, ki ga Zveza kot taka opravlja na tem polju ni toliko tehnično delo, temveč v prvi vrsti splošno usmerjevalno delo, kolikor je Zveza prva in zadnja stopnja za pogajanja in kot taka koordinira in ureja delo posameznih združenj.

Kljub temu, da zveza ne vodi pogajanj v tehničnem smislu, je imela mnogo dela z odobritvijo pogodb, ki so ji bile predložene v pregled Morala je uvajati vanje spremembe zadevnega besedila, da je tako koordinirala vsa akcija.

Na takoiimenovanem gospodarskem polju je bilo treba končno opraviti zelo važno delo. Številna so bila vprašanja, katerih rešitev je zanimala zvezo. Zveza delodajalcev sodeluje s svojimi zastopniki v organizmih, katerim je bilo poverjeno urejanje raznih odsekov, proizvodnje in potrošnje. Združenje in zveza sama so se zanimala tudi neposredno za razvoj ureditve proizvodnje in potrošnje. Svojo akcijo so osredotočila zlasti na področju ureditve sirovin in nekatere važnih izdelkov, kakor lesa, usnja, steklene keramike, vina, tekstilnih in oblačilnih izdelkov.

Zveza je opozarjala pristojne organe in urade na težave, v katerih so bile posamezne panoge proizvodnje in potrošnje in se je trudila z njimi, da bi odpravila gospodarske posledice, ki jih je povzročala neugodna konjunktura na nekaterih odsekih pokrajinskega gospodarstva.

Kar se tiče ureditve cen, se je zveza zavezala za revizijo cen posameznih kategorij, podpirajoč prošnje pri pristojnih organih Visokega komisariata. Tako se je bavila z revizijo cen premoga, časopisov, opeke, mleka in pri tem blazila prošnje kategorij s potrebo za »ezitve dviga življenjskih stroškov.

Zveza se je zelo trudila, da bi premagala ovire, ki so se pokazale v zvez z ukrepi vršenimi v zadnjih mesecih.

Zahvaljujemo se za živo razumevanje, ki smo ga našli pri pristojnih oblasteh in pri vseh uradih, ki so s svojo vpludno skrbnostjo pokazali, da pravilno upoštevajo gospodarske potrebe pokrajine.

Znato je bilo delo opravljeno v korist članom za rešitev važnih gospodarskih vprašanj. Naša zveza je dala izpodbudo za razpravljanje o številnih vprašanjih, ki se tičejo teh problemov. Kot najvažnejše je treba omeniti predlog ustanovitve upravnega sodišča za našo pokrajino. Ta nam zelo primanjkuje, ker je upravno sodišče kakor znano ostalo izven ozemlja pokrajine. Na ta vprašanja opozarjamo tudi na tem mestu Vašo Ekscelencijo. Prav tako je zveza načela nujnost reforme davčnega sistema za nekatere vrste davkov skupno z Zvezo delodajalcev, posebno glede davka na plače in mezde. Vemo, da je to vprašanje trenutno predmet študja.

Op zaključku svojega poročila čutim dolžnost, ra se iskreno zahvalim Vaši

Ekscelenci za vse zanimanje, ki ga je pokazala glede rešitve gospodarskih vprašanj pokrajine, posebno pa glede vprašanj, ki se tičejo naše zveze. Vaše tehtno razumevanje nam daje polno upanje, da bodo naše pokrajinsko gospodarstvo posebno pa prizvalne kategorije izvršene v našo zvezo v Vaši osebi najvišjega in najsigurnjšega tolmačaa, katerega plodno in marljivo delo je sigurno jamstvo gospodarskega napredka te pokrajine.

Poročila predsednikov združenj

Po obsežnem in izčrpnem poročilu predsednika zveze so podali svoja poročila predsedniki Združenj. Najprej so podčrtali delo, opravljeno v preteklem letu, nato pa orisali vprašanja, ki zanimajo posamezne kategorije. Predsednik Združenja industrijev je najprej govoril o delu Združenja, nato pa podal podrobno poročilo o gospodarski aktivnosti s posebnim ozirom na gotove industrijske odseke, ki pa blizu zanimajo pokrajinsko gospodarstvo. Končno je orisal sindikalno delo združenja.

Iz tega kakor iz drugih poročil, ki so sledila, bomo objavili v prihodnjih dneh obširnejše izvlečke.

Govoril je se predsednik obrtniškega odseka, ki je orisal opravljeno organizatorično delo. Podčrtal je tudi sodelovanje slovenskega obrtništva na milanski vseletemju. Predsednik Združenja trgovcev je izčrpano poročal o delu združenja, ki združuje 22 sindikatov, katerih važnosti posebno v sedanjem trenutku ni potreba še posebej ugotavljati. Potem ko je podal jasno sliko o organizaciji, je poročalec govoril o delu, ki ga je organizacija opravila v raznih odsekih, in o vprašanjih, ki zanimajo posamezne kategorije. Ni manj važni po obsegu dela in po vprašanjih, o katerih se je razpravljalo, sta bili poročili predsednika Združenja poljedelcev in predsednika Združenja kreditnih in zavarovalnih zavodov. Ta kakor tudi druga poročila bomo objavili v prihodnjih dneh.

Smernice Visokega komisarja

Kot zadnji je govoril Visoki komisar. Podal je splošno sliko gospodarskega položaja pokrajine od aprila 1941 do danes in pri tem posebno poudaril ukrepe, izvršene za postopno vključitev gospodarstva tega ozemlja v državno gospodarstvo. Podčrtal je vzroke »zrednega značja, ki so zakasnili to vključitev in ki so doprinešli k ustvarjanju težav v normalnem razvoju poednih odsekov proizvodnega življenja Italijanske Slovenije. Z iskrenim zadovoljstvom je sprejel na znanje, da je korporativni sistem doživel sedaj v novi pokrajini že praktično in zavestno usmerjen v interesu vseh proizvajalnih kategorij in nadomestil v pospešenem ritmu, ki pa je harmoničen in konstruktiven, razpuščene strankarske organizacije. Visoki komisar je dal smernice za nadaljnje poglobljevalno delo, ki ga bodo morale sindikalne organizacije opraviti v interesu lastnih zastopancev v splošnem okviru državnega gospodarstva.

Ukazal je nato, naj se sklenejo maloštevilne pokrajinske pogodbe, ki so v stadiju sestavljanja in bodo nadomestile pogodbe posameznih podjetij. Preciziral je še nujno potrebo, da ostanje neizpremenjene cene, da se ne povzroči nadaljnja neugodna neravnnotežnost v življenjskih stroških. V svojem govoru je Visoki komisar sporočil navzočim da bodo vprašanja, ki so mu bila predložena, predmet pazljive proučitve, tako da jih bo mogoče skrbno rešiti. Končno je Ekscelencija Grazilio izrazil strokovnjakom in voditeljem svoje zadovoljstvo in zahvalo za opravljeno delo. Izrazil je prepričanje, da bo mogoče s kompletne normalizacijo, teritorija proizvajalno gospodarstvo pokrajine obnoviti s pospešenim tempom svoje delo v korist prebivalstva. Pred zaključkom sestanka je odredil pozdrav Kralju in Duceju.

Tragikomedične zmede v Maroku in Alžiru

Tanger, 17. decembra. s. Tragikomedijska v francosko-angleški Afriki meče v osrednje nove osebnosti, ki s svojo nepriznanim pojavu ustvarjajo vedno bolj dvomljive in smešne situacije. Francozi, židje in muslimani so vedno bolj zbegani: Francozi zato, ker so toliko časa delali za De Gaulle in za Angleže, a so jih sedaj preslepili Darlan in Američani; židje zato, ker so s pomočjo Rooseveltovega vojvoda že čutili veselje, da bi mogli stopiti Arabcem na glavo, kakor so to sami trdili, a sedaj z nezadovoljstvom ugotavljajo, da Američani sami vabijo muslimanske množice, ki jih židje smrtno sovražijo in ki bi jih hoteli usmrtiti kakor one v Palestini; muslimani končno niso zadovoljni zato, ker je med čudovitimi obljubami Američanov in stvarnostjo velika razlika.

Najnovejša okoliščina, ki vzbuja pozornost, se nanaša na samovoljno in tajinstveno inspekcijsko potovanje generala Girauda v Maroku, ki s uspehom in z velikimi slovesnostmi vtiča svoj nos povsod, govorec o nacionalnem bratstvu in o »oboževani Franciji«. Ne glede na dejstvo, da kaže preveliko radovednost v nekaterih političnih in vojaških področjih, vzbujajo nekatere njegove nejasne besede o potrebi tesnejše narodne strnitve, ki naj bi bila pripravljena na vse dogodke, velike sume novih gospodarskih v bivšem francoskem imperiju.

Čuden in tajinstven je bil Giraudov namig na »oboževano Francijo«, ki je vzbudil pravi posmeh domačih intelektualcev, med tem ko gre drugim na živce. Ničve »zmed« domačinov ne more razumeti visokih predstavnikov francoske vojske in mornarice, ki so zločinsko prodali svojo čast in čast države tujcem, potem so pa še tako nesramni, da govorijo javno v imenu Francije.

Se manj pa domačini lahko računajo da govore v imenu Francije ljudje, ki so si med seboj v sporih, saj se najmanj štirje skupine Francozov sedaj bore za vrhovno oblast: oni v Vichyju, ki se sklicujejo na tradicijo in uradno oblast države, De Gaulle, ki jim pomaga London, Darlanovi, ki jim pomaga Washington, in končno Francozi generala Girauda, o katerem se še ne ve, kdo ga drži pokoncu, in je tudi general Giraud v tem pogledu tajinstven.

Tudi Moskva proti Darlanu

Benos Aires, 17. dec. s. Doznava se iz Washingtona, da je veleposlanik Sovjetske zveze Litvinov protestiral v imenu sovjetske vlade zaradi podpore, ki so jo dali

Zvezni poveljnik poročal italijanskim učiteljem

Ljubljana, 15. decembra.

V zborovalni dvorani Zveznega središča za gospodinjstvo v Tomanovi ulici je poročal GILL-a poročal italijanskim učiteljem, ki so sem dodeljeni. V njegovi družbi so bili namestnik Poveljnika in voditelji naše organizacije.

Zvezni poveljnik je na kratko orisal naloge, ki čakajo učitelje v tej novi pokrajini in jim je izrazil svoje zadovoljstvo za dovestnost, s katero se vsi prijemajo mladinske organizacije z željo doprinesiti svoj prispevek ljubezni in vere.

Solski komisar je zagotovil, da ne bodo ljubljanski učitelji nikoli razočarani pričakovanja višjih oblasti in da se bodo vsi žrtvovali za moralno in duhovno vzgojo liktorske mladine.

V začetku in na koncu je Zvezni poveljnik odredil pozdrav Duceju.

Sestanek Pokrajinske komisije za šolo in GILL

Ljubljana, 15. decembra.

Pod predsedstvom Zveznega tajnika se je sestala danes na redni seji na sedežu GILL-a zvezna komisija, da bi razpravljala o nekaterih vprašanjih, ki se tičejo šole in GILL-a. Predvsem je šlo za vprašanja prehrane in podpore ne samo organiziranim, temveč vsem učencem v zavetiščih ljudskih in meščanskih šol tako v Ljubljani kakor v pokrajini.

Začrtani program obsega razen podporne tudi obsežno kulturno sporno in razvedrilno delo, ki bo vtisnilo najkonkretnje in najtrajnejše sledove ljubljanskih mladinskih organizacij.

Gospodarstvo

Novi predpisi za povišanje deinske glavnice v Italiji, že v decembru leta 1940 so bili izdani v Italiji ukrepi, ki omejujejo razdelitev rezerv v obliki gratis delav, v maju letošnjega leta pa je bil izdan predpis, da mora podjetje, ki izvršuje glavnic, del novih sredstev naložiti v 3% zakladnih bonih. Z najnovejšimi predpisi je razdelitev rezerv v obliki gratis delnic dočela prepovedana. Nove delnice se tudi ne smejo več izdati po nominalni vrednosti, če je borzni tečaj višji, temveč po tečaju, ki je za 10% nižji kakor borzni tečaj. Predpisi glede naložbe dela nove glavnice v 3% zakladnih bonih pa ne veljajo v primerih, kadar gre za fluizje in povišanje glavnice in večje kakor znaša glavnic prevzetega podjetja.

Tipiziranje kmetijskih strojev. Pod predsedstvom korporacijskega ministra Riccija je zasedal v Rimu korporacijski tehnični odbor za mehaniko, ki se je bavil predvsem s pnenostavljenjem in tipiziranjem kmetijskih strojev in z vprašanjem predelave kmetijskih traktorjev in motorjev za uporabo avtarkičnih goriv. Odbor je tudi preizkusil nove modele za plinske generatorje.

Uvoz žita iz vzhodnih pokrajin. Na podlagi italijansko-nemškega trgovinskega sporazuma o medsebojni podpori na področju prehrane se je pričel te dni, kakor poročajo iz Berlina, dovoz žita iz zasedenih vzhodnih pokrajin v Italijo, s čimer se bo oskrba Italije bistveno zboljšala. Žito se dovažja v celih vlakih. Ta ukrep je zgovoren izraz italijansko-nemške solidarnosti in sodelovanja. Nadalje poročajo iz Berlina, da se je pričel s 1. decembrom izvoz nemškega krompirja v Italijo, za kar je določena posebna tarifa. Nemčija dobavlja Italiji tudi zimski krompir v kompenzacijo za znatne italijanske dobave zgodnjega krompirja Nemčiji.

Američani se pritožujejo nad angleško propagando

Buenos Aires, 17. dec. s. Nervozno in nestrpno poudarja ameriški tisk, da ni vedrostojnih vestí v položaju Američanov v Afriki, razen onih, ki jih razširja Reuter, ki pa je najpopolnejša kreatura londonske cenzure. To pomeni, da Reuter po severnoamerškem mnenju potvarja dejstva. Nič manj v temi so v Ameriki glede položaja na vzhodni fronti. Severnoameričani zvedo glede te fronte le protislovne vesti. Ameriški tisk pripisuje krivdo za vse to angleški propagandi. Vendar naj se le tolaži, kajti niti javnost onstran Rokavskega preliva nima najmanjše predstave, kako je stvarmi v resnici na raznih frontah. Angleški narod se mora po vsem tem, kar so mu v zadnjem času pripovedovali, vprašati zakaj boljše stvari še niso prišli v Berlin, Anglomericani pa v Rim.

Anglosaški teror nad Arabci Severne Afrike

Tanger, 17. dec. s. Angloaške zasedbene oblasti v Severni Afriki so ustrelile 121 arabskih talcev, ki so bili obtoženi, da so podpirali sabotažna dejanja na prometnih vzevah. Nadaljšnih 124 talcev bo ustreljenih na Božič, ako atentatorji ne bodo pred 24. decembrom odkriti.

Američani se pritožujejo nad angleško propagando

Buenos Aires, 17. dec. s. Nervozno in nestrpno poudarja ameriški tisk, da ni vedrostojnih vestí v položaju Američanov v Afriki, razen onih, ki jih razširja Reuter, ki pa je najpopolnejša kreatura londonske cenzure. To pomeni, da Reuter po severnoamerškem mnenju potvarja dejstva. Nič manj v temi so v Ameriki glede položaja na vzhodni fronti. Severnoameričani zvedo glede te fronte le protislovne vesti. Ameriški tisk pripisuje krivdo za vse to angleški propagandi. Vendar naj se le tolaži, kajti niti javnost onstran Rokavskega preliva nima najmanjše predstave, kako je stvarmi v resnici na raznih frontah. Angleški narod se mora po vsem tem, kar so mu v zadnjem času pripovedovali, vprašati zakaj boljše stvari še niso prišli v Berlin, Anglomericani pa v Rim.

V Franciji odkrito gnezdo komunističnih teroristov

Pariz, 17. decembra. s. Francoska policija je v sodelovanju z nemško odkrila gnezdo komunističnih teroristov, ki so delovali predvsem v Tourrainu. Bivši predsednik komunistične stranke za pariško področje, neki Löffel, ki je bil zlasti delaven zaročnik, se je usmrtil sam, da ne bi padel živ v roke policije. Pri akciji je policija zaplenila veliko množico propagandnega materiala in streliva, ki so ga bili zločinci nakopičili v svojih stanovanjih.

Kadar kupuješ, preglej »Jutrove« oglase!

V začetku in ob koncu seje je Zvezni poveljnik odredil pozdrav Duceju.

Nogometna tekma med moštvom ljubljanskega in novomeškega GILL-a

Nogometno moštvo GILL-a v Novem mestu je danes prišlo v Ljubljano, da odigra tekmo z moštvom bataljona Avangardistov ljubljanskega GILL-a. Moštvo je sprejel namestnik Poveljnika in mu tudi v njegovem imenu izrekel svoj pozdrav in čestitke.

Pričakovana tekma je bila na stadionu Ilirije. Prisostvovali so ji namestnik Poveljnika s častniki in voditelji GILL-a. Med številnimi gledalci je vladala velika živahnost. Rezultati ne presenečajo: vedelo se je, da je moštvo Novega mesta slabše od moštva Ljubljane. Toda čeprav poraženo moštvo Novega mesta ni izgubilo navdušenosti in igralci, ki so že tehnično in stilno zelo napredovali, so še podvojili svojo poštvovalnost.

Po tekmi so bili igralci Novega mesta skupno z ljubljanskimi tovariši na prijateljski zakuski. Med njo je vladala prisrčnost in dobra volja. Končno so se vsi podali h kinematografski predstavi, ki je bila v kinu Zveznega poveljstva.

Spremembe v vodstvu občin

Z odloki Visokega komisarja sta razrešena svojih funkcij sedanja izredna komisarja Marko Rudež za občino Ribnico in Franc Majcen za občino Mokronog. Za izrednega komisarja občine Ribnice je imenovan fašist Enrico Asnaghi, občine Mokronog pa fašist Mario Reschiggi.

Razpuščena je občinska uprava v Kostanjevici. Za izrednega komisarja občine je imenovan Josip Likar.

Povečanje uvoza iz Rumunije. Iz Rima poročajo, da sioni novi italijansko-rumunski trgovinski sporazum na dosežani pogodbi, vendar je predvideno povečanje blagovne izmenjave med obema državama. Rumunija bo zlasti povečala svoje dobave kmetijskih in gozdskih proizvodov, Italija pa bo zvišala dobave tekstilnega blaga in farmacevtskih izdelkov.

Evropska samooskrba s tobakom. Na poti k evropski samooskrbi s tobakom je Italija v zadnjih desetletjih napravila velik korak naprej. Predvsem se je Italija z velikim uspehom posvetila pridelovanju ameriških vrst tobaka zlasti tipa »Bright«. S tem je Italija mnogo pripomogla v prizadevanju za popolno neodvisnost evropske celine od uvoza te vrste tobaka, ki ga je Evropa še leta 1938. uvozila 13.000 ton. Pionirsko delo Italije prinaša sedaj sadove tudi v drugih evropskih državah, kjer so na podlagi italijanskih izkušenj prav tako začeli proizvajati to vrsto ameriškega tobaka. Z nadaljnjim povečanjem površine za pridelovanje tega tobaka bo krita tudi celotna uvozna potreba cigaret tega ameriškega tipa, ki je leta 1938. znašala še 8000 ton. Od ameriškega tobaka »Kentucky« je Evropa leta 1938. uvozila 20.000 ton. Tudi ta tobak se bo lahko v Evropi prideloval. Italijanski strokovnjaki so mnenja, da imajo ameriške vrste tobaka tudi v Evropi veliko bodočnost.

Z vinskega trga. Iz Rima poročajo, da je v zadnjih tednih kupčija na vinskem trgu zelo oživila. Dne 20. novembra je potekel termin, do katerega so morali vinogradniki prijaviti letošnji pridelek. Ko bodo podatki zbrani, bo vlada izdala svoje ukrepe. Dne 15. novembra pa so pričele poslovnice v posameznih pokrajinah vinske kontrolne komisije, ki nadzirajo cene in kakovost vina. Povpraševanje po vinu je bilo v zadnjih tednih pravi zmatno. Ker je bila omiljena prepoved izdelovanja desertnega vina in vermuta, so tudi tvornice desertnih vin kupile že znatne količine vina, poleg tvornice za vinsko žganje. Izvoz vina zankrat miruje. Zlasti so izvozni rezervirani glede na spremenjen položaj pri oskrbi Francije z vinom po zasedbi Alžira. Kakor smo že pred dnevi poročali, bo morala Francija zaradi zasedbe Alžira v doglednem času še poostri racioniranje vina. Francija je računala, da bo lahko iz Alžira uvozila 14 milijonov hektolitrov vina kakor v prejšnjih letih. Sedaj pa je ta možnost odpadla. Alžirsko vino je doslej v Franciji zavzemalo važno vlogo pri oskrbi domačega konzuma. Vino so v posebnih tankovskih ladjah za vino vžili iz Alžira do izliva reke Seine in potem po Saini navzgor do Rouena, od koder so vino v manjših ladjah vozili do Pariza. Pred vojno so se francoski vinogradniki vedno pritoževali zaradi konkurence alžirskega vina, ker je bil prevoz vina po vodni poti iz Alžira do Pariza cenejši kakor dovoz južnofrancoskega vina po železnici ali s tovornimi avtomobili.

Preosnova argentinske paroplovne družbe Mihanovich. Iz Buenos Airesa poročajo, da je nedavno stopila formalno v likvidacijo velika argentinska paroplovna družba Mihanovich, ki

Smernice za vzgojo hrvatske mladine

V veliki sejni dvorani hrvatskega sabora je pred dnevi sprejel Poglavlje odposlanstvo hrvatskega učiteljskega društva in pri tej priliki vzgojitelje mladine nagovoril s programatičnim govorom. V uvodu je poudaril, da je učiteljski poklic eden najvišjih in najidealnejših. Za izvrševanje tega poklica je treba obsežne psihološke, pedagoške in strokovne izobrazbe, predvsem pa ljubezni do poklica in otrok. Poglavlje je nadalje zagotovilo učitelstvu, da bo storilo vse za izboljšanje učiteljskega položaja.

Politično oziroma nacionalno vzgojo mladine je treba opravljati tako da pri tem ne trpi šolski pouk, nikakor pa učitelstvo tudi ne sme zaradi tega izgubljati svoje avtoritete. Naloga današnje generacije, ki je usvarila samostojno državo naj bo, da bodoče generacije vzgoji v tej smeri, da se bo začelo delo uspešno nadaljevalo. Brez samostojne države hrvatski narod nima bodočnosti. To dejstvo naj se učenec razločno in prepričljivo razloži.

Nato je Poglavlje govorilo o komunizmu in podal svoje vtise s potovanja po vzhodni fronti. O ruskih ljudeh, kakor se o njih čita v romanu, ni nikakega sledu. Kar je komunizem pustil za seboj, je brezdušna množica, Boljševizem, ki je kriv nesrečne usode ruskega naroda, bi danes divjal tudi v Evropi, če Nemčija s svojimi zaveznicami v zadnjem trenutku ne bi z orožjem nastopila v zaščito kulture in človeštva sploh. Zato naj bo naloga učitelstva preprečiti, da bi razkrajajoči nauk židovskega komunizma našel pot do šole.

V tem pogledu storjeni ukrepi se ne morejo smatrati kot uvajanje politike v šolo. To ni vprašanje politike, pač pa vprašanje ohranitve kulture in civilizacije. Po sedanjih vojni, ki se bo prav gotovo končala z zmago nacionalne misli, ne bomo pogrešali vojakov, pušk in topov, pač pa narodno zavest, kmete, delavce in intelektualce, ki bodo doprinesli svoj delež k obnovi. Učitelj je pred bogom, državo in človeštvom odgovoren za vsakega učenca, ki zapusti šolo.

Poglavlje je nato govorilo o težavah, ki se v vsakodnevem zasebnem življenju opazajo zlasti pri državnih uradnikih. Težave so po večini materialnega značaja in se dotikajo predvsem prehrane. Vodiča države je poudaril, da bo poskrbel vse potrebno za ustanovitve prehranjevalnih odborov za državne uradnike, čijih dolžnost bo poskrbeti najpotrebnejša živila.

Izvajanja Poglavlja so navzoči sprejeli z nepretrganim odobravanjem, nato pa so se dolgo razgovarjali z njim o vseh problemih, ki so ta čas aktualni.

Božične nagrade dijakov. Glavno ravnateljstvo za propagando v Karlovcu je sklenilo razdeliti za božične praznike učenem trgovske akademije 20 podpor po 500 kun.

Zgodovina Zagreba v knjigi. Ob priliki 700 letnice »zlate bule« je izšla v založbi »Hrvatskega rodoljuba« 518 strani obsega-joča knjiga, ki jo je napisal prof. dr. Rudolf Horvat. Knjiga ima naslov »Preteklost mesta Zagreba« in stane 500 kun.

Kako nastajajo krilatke in pastorke

Vstopis nenajavljen in nepraviljen v neko sobo — in pred oči ti zamigaja: nepregledne trume nebeskih krilatec v miniaturni obliki ti strme iz okroglih, črnih očes naopro. In ker je v današnjih časih vse disciplinirano, so se tudi mali nebesčani postavili strumno v skupine: prva vsa bela, druga rumena, tretja modra, četrta zelena — in tako dalje v nepregled. Briljantni prah na haljicah iz papirja se blešči, zlati papirnati kodri imajo najnovjšo pričesko (kakor kaže, tudi v nebesih ne zančujejo modnih poročil).

So pa ti krilatke taki, (niso večji kot palec), da imajo obraz in obleko — telesa pa ne. Za tem nekaj tiči!

Cesa vsega ti ne ugame takale umetnostno obrtna duša »stvarnic« teh krilatec! Sede in tuhta: angeli so bitja, ki imajo um in prosto voljo, telesa pa ne (tako pravi katekizem). Toda kako ustvariti v skladu s temi besedami in sodobno zahtevo časa (z najmanjšo porabo dela in materiala) ekonomizacijo, najbolj verjetne angela?

In iztuhta: um in prosta volja imata svoj sedež v glavi — ergo: glava mora biti! Pa to ni nobena Amerika, to so vedeli že stari baročniki, ko so izdelali krilatce samo z glavo in dvema perotčkama na vratu.

Ker pa zahteva današnja stvarna doba čim več iluzije, je pridala dobrotna »stvarnica« za namerček še obleko — toda brez telesa. In tak krilalec je zdaj, kot pretijo božični prazniki, okras za jaslice, za božično drevo, za darilni zavitek; je dobrodošla mascotta za na svetilko, kamor ga postaviš, ti vzbuja smehljaj in spomin na otroške dni.

Ti krilatci bodo nekakšno spričevalo za trgovine. Kjer jih boš srečal v izloži, boš lahko presodil smisel lastnika za umetnostno obrtno ročno izdelke, ki imajo za človeka okusa in srčne kulture večjo vrednost pred brezdušnimi tovarniškimi izdelki in prepričan si lahko, da ti v takih trgovini ne bodo obesili »kliča«.

Usoda ne samo ene, temveč domala vseh naših umetnostnih obrtnic, je nekako takaka: s talentom, idealizmom in voljo oborožena gre v tujino in konča šole z uspehom. Odkloni službo (in sicer zelo dobro!) v tujini, kajti vsakogar vleče domov k domačemu ognjišču in med svoje ljudi. In vsak je srečen in ponosen, da bo smel delati doma in prispevati nekaj k povzdigu domače umetnostne obrti. Vsak sanja o tem, da bo pomagal konkurirati s svojim delom tujim, neredko kičarskim proizvodom, ki se šopirijo po izložbah. In kakšna je potem realnost?

Da človek ne najde doma skromnega koščka kruha. Žanje samo nerazumevanje in da ravno z njim kakor z vsiljivim

trgovskim potnikom s slabo robo. Kdo bi ne bil zagrenjen? In če še in še trka zaman in se mu vrata kljub lepemu sveto-pisemskemu izreku ne odpro in sprejme v tujini (kjer znajo presoditi in ceniti njegove sposobnosti) slajno službo — kdo bo prvi vrzel kamen nanj, češ: domač človek pa izda domovino in se gre vdnjat tujcem?! Tisti, pri katerem je zaman iskal dela.

Boža Simčičeva je izdelovalka preje-opisanih krilatec. Je absolventka dunajske

Smrtna nesreča po medicinskem izpitu

Na vožnji k tovarišu je Franceta Buha zadela smrt

France Buha, kandidat medicinske fakultete v Padovi, je postal žrtev smrtni nesreče, kakor smo na kratko že poročali. Nesreča se je, kakor čujemo, zgodila takole: France Buha je bil pravkar opravil važen izpit. Prihodnje leto bi bil promoviran za doktorja vsega zdravilstva. Vesel je po prestatem izpitu zasedel kolo in se odpeljal iz Padove v bližnjo okolico k sošolcu, da ga obvesti, naj pride tja na hrano, kjer se je France dolejal hranil. Obenem je hotel svojo prijatelja razvese-

liti s tem, da mu je nameraval pokloniti denar, katerega mu je bila gospodinja vrnila za odveč plačano hrano. Nesreča pa je hotela, da je v temi komaj nekaj metrov razdalje zagledal tovarni avto pred seboj. France je zavril kolo, na spolzki cesti pa mu je spodrsnilo in je treščil naravnost na avto, se odbil v loku čezenj, dobil smrtonosni udarec na lobanjo, ki mu je počila, in ni mu bilo več rešitve.

Tragična novica je bridko prizadela družino v Ljubljani, kakor tudi vse njegove

umetnostne obrtne Akademije (Kunstgewerbe Akademie) in je delovala za časa svojega študija v Berlinu pri enem največjih reklamnih zavodov, kot risarka za plakate. Z Dunaja je bila poslana pred nekaj leti v Pariz v svrhu študija pariških modnih kreacij. Leta 1938. je imela ponudbo od ene posebno znanih modnih revij »Vogue« za modno risarko, z mesečno plačo 3500 fr., kar je bila za tiste čase izredno lepa ponudba. Odbila jo je, ker je hotela domov, pomagati pri aranžmaju »Mariborskega tedna«, kjer se je izkazala s svojimi res originalnimi in humorističnimi zamisli. Potem smo jo spoznali v Ljubljani kot inscenatorko in snovateljico kostumov za rajnki »Veseli teater«. Po teh njenih uspehih pa zanjo — kakor kaže — ni več zapeljiv. Ni je, kakor je ni še za marsikoga talentiranega človeka. Vzemimo Tatjano Inkostrijevo, ki je imela svojčas delavnico za brizgotisk in poslikanje blagov ter v to stroko spadajočih del. Potem je bila risarka v kranjski tovarni »Jugoslovske«, zdaj uporablja svoje znanje v stroki, ki niti zdaleč ne odgovarja njenim velikim sposobnostim — ima modni atelje. Jela Vilfanova, tudi absolventka umetnostno obrtna akademije na Dunaju, se je Ače po dolgem trudu in čakanju lahko plasirala kot risarka kostumov v našem gledališču in sodeluje pri raznih knjižnih založbah kot risarka za ovitke. V umetnostno obrtni stroki ne smemo pozabiti Dane Pajničeve, ki se je posvetila izključno keramični in ki s svojimi osnutki lahko uspešno tekmuje s tujimi izdelki. Tudi ona bi zaslužila večjo pozornost.

Ta kratki pregled kaže, da imamo dovolj domačih, strokovno izobraženih in v tujini priznanih talentov, ki bi morali najti doma vse upoštevanje in močno oporo, a so nateleti v veliki meri na nerazumevanje in na težke ovire, preden so se mogli skromno ali pa sploh ne uveljaviti.

Saj, ponosi bomo lahko, če nam odide Boža Simčičeva v Rim, v Cinecittà (filmsko mesto), kjer ima ponudbo za risanje osnutkov in ateljeju Lojza Trenkerja (znane turisti, filmskega igralca in režiserja) — toda izgubili bomo s Simčičevo dragoceno moč. In marsikdo, ki se doslej niti zmenil ni za njeno delo, bo potem dejal: »Poglejte tega papirnatega krilata — ta duhovita igračka je delo umetnice, ki sodeluje v rimskih filmskih ateljih. In bo pozabil, da je napisal Cankar zelo znan stavek o domovini.

Maša Slavčeva.

Riformimento idrico alle negre autocolonne in marcia verso il fronte crenaleo — Zalaganje italijanskih avtomobilskih kolon z vodo med pohodom proti crenalejski fronti

Ob obljubljenem otroškem paradižu v tivolskih nasadih

Ceprav ni hvaležno spuščati se v vprašanja, ki vzbujajo dvome o veljavi »že priznanih umetnin«, je pa potrebno, da bi tudi pri nas kdaj začeli čistiti pojme o vrtni umetnosti.

Saj nam sicer že marsikdo svetijo luči pravega spoznanja in kulture, naši znanstveniki so dognali že častiljive probleme, razcveta se slikarska umetnost, ki bi potrebovala sedaj že kar deset Jakopičevih paviljonov itd. Pa je čudno, da se prav pred našimi očmi dogajajo stvari, katere nas zanimajo in jih skorajda nič ne razumemo. Le pogledimo, kako čudovito se n. pr. v zadnjih letih spreminja obliče naše tivolske krajine! Kar iznenada zapoje trobenta: »Ljudje, strnite — videli boste, česar drugod še ni videlo oko!« in začnemo strmeti, nekdo nekaj preustvarja, čudimo se in — molčimo.

»Javnost« ne premišljuje, kaj in kako bi lahko bilo bolje in boljše, kadar prihajajo v naš Tivoli preurejevalci z izkaznico inž. arch. Ko nam tu na dragih podrožnih zelenicah nekdo prevrača zemljo in gnete v nove oblike, si ne upamo kaj reči in nič ne sprašujemo: kdo si, ti dobri človek, — ali si svetnik Miklavž, ki nas hoče razveseliti z novimi igračkami, ali si morda popotni piskrovelec Martin ali pa si celo umetnik (takšen namreč, ki se o njem razpisujejo umetnostni kritiki)?

Ali je na svetu tudi vrtna umetnost? Kar neprijetno je pri nas postavljati tako vprašanje. Videti je pa, da so nekateri naši stavbni arhitekti zelo pogumni in da znajo lepo narisati tudi vrtove. Ustvarjajo in rišejo na papirju vrtove z rastlinami, čeprav navadno ne vedo, kdo in kaj so te rastline; morda menijo, da jim bo to že vrtnar povedal, kadar bo treba vrt s papirja saditi v živo zemljo. Ponekod imajo na visokih šolah navado, da mlade arhitekte vodijo vrtnarski praktiki v parke in vrtove, kjer jim tolmačijo razvoj, vzrast in oblike dreves, jim razkazujejo izredno bogastvo živega gradiva, ki z njim oblikujemo vrtove, ter jih uče razpoznavati značilne posebnosti in potrebe najraznovrstnejšega rastlinja. Pri nas se nekateri graditelji — tako se vsaj zdi — premalo zavajajo, da je treba tudi za vrt, če naj bo lep, mnogo pomožnega in tehničnega znanja, in ne le umetniškega čuta, šolanega v stavbni stroki, ampak predvsem tudi intuitivnega sočutja z življenjem prirode.

Cast in hvala torej stavbarjem, ki se zanimajo tudi za vrtove in umetniško po-zlahtnjevanje prirodnih motivov. Napake je le to, če se gospodje inž. arch. pri oblikovanju vrtnih kompozicij udajajo preveč samozavestnemu ustvarjalnemu zanosu; tudi v arhitektonskih tvorbah so najvidnejše vendarle rastline in so zveze rastlinstva s prirodnim okoljem sorodnejše, močnejše kot pa umetna likovna sredstva, ki jih oblikovalec uporablja za arhitekturno novega organizma. Tu bi človek sodil,

»Lani ste bili na morju, gospa, in ste prav hvalili hotel, kjer ste stanovali. Ali bi mi lahko povedal naslov, ker mislim tudi jaz potovati na morje?«
»Iz srca rada, gospa, toda pozabila sem ga — čakajte, saj res — da hitro pobskam med našimi brisačami...«

KULTURNI PREGLED

Rodbinska žaloigra

Kaj nam lahko pove Strindbergova žaloigra »Očeta«, ki se je s četrtkovno premiero uvrstila v repertoar naše Drame? Kakor vsako delo, je prav posebno še Strindbergovo proizvod pisateljeve individualnosti in dobe. Izpovedni značaj največjega dela Strindbergovih spisov je dobro znan. Izpovedovanje pomeni sproščanje nekih vezanih življenjskih čustev, ki si iščejo duška, ter življenjske izkušnosti temperameta, kateremu je takša sprostitvena razlaga olajšana. Strindbergovo delo je Veronikin prti izmučenega, razklanega, v težkih protislovjih izoblikovanega duševnega obraza. Temu se pridružuje še doba s svojimi realistično-psihološkimi težnjami, s svojim kultom jaza in s svojo pozitivistično miselnostjo. Strindbergov »Očeta« ima očiten pečat tega svojega izvora.

Preko osebnostno-izpovednega in časovno dokumentarnega značaja nas lahko ta tragedija meščanske rodine zanima s svojimi etično-idejnimi in umetniškimi odlikami, v kolikor jih ima. Etična ideja »Očeta« je v korenito Strindbergovem poudarku boja med obema spoloma. Ta misel ostaja, kakor koli se že spreminjajo vnanje okoliščine družbenega življenja; sloni namreč na ocenjevanju dveh neumrljivih egoizmov: ženskega in moškega. Oba sta enako zakoreninjena v različni naravi obeh spolov. Odvisno je samo od osebne morale posameznikov, koliko se teh dvoje egoizmov uskladi v višjo skupnost. V rodbini Strindbergovega ritmista to ni uspelo iz razlogov, ki jih je pisatelj pokazal v vsem razpletu svoje drame.

Strindberg je hotel prikazati tragedijo očetovstva, ki je lahko dvojna: zaradi razočaranja in muke z otroki ali zaradi spora očeta z materjo zavoljo otrok. V »Očetu« je pisatelj oddehal drugo varianto. Ritmist-

ster in njegova žena Lavra prihajata navzkriž zaradi vzgoje hčere Berte. Vzrok tega nasprotja pa ni v različnosti nazorov in načel, marveč je pri Lavri v tem, kar imenuje ritmister »instinktivno pobalinstvo«, pri ritmistorju pa v tem, kar je za Lavro moževa pomanjkljiva močnost, posledica njegovega manjvrednostnega čuta v odnosu do žensk. Ritmister, ki zapoveduje celemu otroškemu oddelku, je doma nasprotni ženi otrok, ki išče materinega krila. Tako ga je domela in občutila Berta. Zato ga začne sovražiti tedaj, ko si jo hoče v borbi za hčer podrediti, ker ve, da v nasprotju dveh volj lahko odloča samo ena. To razume tudi Lavra in meni, da je v to poklicana njena volja.

Če hoče prisiliti moža h kapitulaciji, se mora poslužiti močnejših sredstev. Ne samo da ga ovira v njegovih znanstvenih prizadevanjih, ki jih ne razume, saj zamenjuje spektroskop z mikroskopom; iznajde tudi nekaj, s čimer zadene moža v živo in docela omaja njegovo že brez tega šibko duševno ravnotežje. Sama namreč vzbudi v možu sum, da otrok ni njegov in da potem takem ne gre njemu odločitev glede hčereine nadaljnje vzgoje. Ta sum prevrta do kraja ritmistorstvo notranjost in ker v živčni razdraženosti počenja razburiljiva dejanja, uspe ženi, da ob sodelovanju pri-stranskega zdravnika, svojega neodločnega brata-pastorja in stare dojelje natakne ritmistorju prisilni jopici. V tem stanju ga zadene kap.

»Ljubezen med spoloma je boj!« vzklila Lavra v nekem napetem trenutku. »Vojni krivice« konflikta med ritmistorjem in njegovo ženo je gotovo Lavra. Če ne bi hotela pretravala v svojih zahtevah, bi bilo mogoče doseči tisti sporazum, ki se vsak dan znova sklepa v sleherni rodbini in ki

edin omogoča sožitje več glav in značajev. Strindberg je po svoji globoki izkušnosti naprtil krivdo ženi, vendar ni zadosti utemeljil, zakaj po tolikih letih sožitja žena nekega dne smrtno zasvoži skrito slabost možjeve intimne narave? Zakaj se vzbudi v nji furija? Je to medsebojna navlečenost? Posledica tega, da je ljubezen dogorela? Zagrenjenost neumevane in nelživete žene? Izbruh naravne hudobnosti? Ne vemo. Toda dejstvo je, da žena zlomi možjevo dušo in ga tudi telesno uniči. Oče — ta kvantitativne neizpolnjenosti v nekaterih trenutkih in položajih rodbinskega življenja — pade kot žrtev ženiine spletke v najobčutljivejši točki, ki ga je vezala z rodbino.

Etični pomen Strindbergove drame je v prikazovanju ženskega in moškega egoizma, v odkrivanju njegovih razkrajalnih sil. V ostalem pa gre za tragedijo patoloških načetih poidevcev, ne za izrazito tipični primer v krizi današnjega zakona. V umetniškem pogledu drama ni najboljše zgrajena. Strindberg ni imel pred seboj jasne in čiste vizije dramskega dogajanja in ni obeh glavnih značajev odtehtal pravilno in pravično, tako da bi nas do kraja prepričal. Tam, kjer gre za patologijo, ne more biti težitve drame in osebni krivdi — tam vlada usoda. Strindberg pa je zasnoval ves konflikt na osebnem, da je laže demontiral svojo tezo o boju med obema spoloma. Zaradi tega dopušta zlasti značaj Lavre različno interpretacijo, a če izločimo njen demonizem, ki uganja hudobijo zaradi hudobije, ostaja nedoslednost v vsem njenem zadržanju.

»Očeta« smo dobili v režiji Jožeta Koviča, ki se giblje na liniji umerjenega realizma ter podčrta samo posamezne psihološko prijemljive momente. S tem pa so ostala odprta nekatera vprašanja, ki jih zastavlja hladni pogled na dramo v ritmistorstvi hiši. Nemara bi bilo bolje, če bi vprizorili še nekaj časa zorela in dospela s smotnimi skušnjami do večje nadobe-

ne izdelanosti. Na hipe se je zdelo, da smo bližji osnutku kakor pa dognani podobli. Igralsko sta v ospredju ga. Gabri-jelčičeva kot Lavra in Pavle Kovič kot ritmister: dvoje oseb, ki s svojimi trenji povzročita tragedijo in ji dajeta njen notranji smisel. Vsekako je spričo tolike psihološke rahločutnosti obeh vlog in večje možnosti osebne interpretacije, kakor se nudi v drugih vlogah, naloga nevsačdanje težavna. Ga. Gabrijelčičeva je dala Lavro kot dokaj preprosto meščansko ženo, ki zamrzi moža, čeprav se mu včasih približa v nežnosti in sočutju; ženo, ki pa hoče za vsako ceno uveljaviti svojo voljo nasprotni možu, ker je v njenih očeh slabši in mu hoče biti mati, ne ljubica. V tej zasnovi vendarle ni dovolj jasna Lavrina mrznja, ker je prenešana na premalo zamotani ženski značaj. Vzlic temu je igrala v okviru svoje zasnove ustvarila Lavro, ki nas ves čas zanima s svojo pojavo in s svojimi dramskimi poudarki. Tako je igrala v enem najbolj problematičnih značajev Strindbergove dramelike prav uspešno preizkusila svoje oblikovalne sposobnosti, čeprav ni bilo čutiti globinskega zrcaljenja Lavrine težke duše. Ritmister Pavla Koviča ima značaj človeka, ki mu je rodbinski krog zavetišče, kraj udobja in spokojnega študija in ki bi morda vzel nekoliko nevtrastenčni naravi ostal zdrav in na zunaj zadovoljen, če se ne bi žena z brutalno zvijačo o očetovstvu dotaknila najobčutljivejše točke njegove očetovske zavesti. Šele zdaj dobiva ritmister novo duševno podobo in Pavle Kovič je mogel z mnogimi psihološkimi odtenki označiti ta nagli prehod iz normalnosti v nemir človeka, ki so ga »popadli beski«. Posebno prepričevalen je bil v zadnjih dramatično najbolj razgibanih prizorih. Menim pa, da bi tudi ta vloga lahko še marsikaj pridobila, če bi dalje časa zorela. Berto, ki ima v samem konfliktu le posredno vlogo, igra s toplimi toni Simčičeva. Posebej je

treba opozoriti na markantno dojiljo Kraljeve. Zdravnik (Košič) in pastor (Gorinšek) nista dala sicer primernih igri večjih dramskih poudarkov. Kot Nöjd nastopa Potokar.

Premiera je potekla ob znatnem zanimanju občinstva. Ga. Gabrijelčičeva je pre-jela več šopkov in cvetličnih darov.

Ernestina Jelovškova

Ob stoletnici rojstva Prešernove hčere

18. t. m. je poteklo sto let, kar se je rodila Ernestina Jelovškova, hči Franceta Prešerna. Ta jubilej pada torej značilno prav tako v vojna leta, kakor njena samotna smrt v mestni občini pred petindvajsetimi leti.

Ce se je sedaj spominimo z nekaj vrstami, ne storimo tega le za to, ker je bila otrok velikega slovenskega pesnika, temveč zlasti zavoljo tega, ker je njeno delo, dasi zvečine nemški pisano, pomembno za našo literarno zgodovino in ker je sama na sebi zanimiva pojava slovenske kulturne preteklosti.

Ernestina je bila drugi Prešernov otrok. Ko ji je umrl oče je imela komaj sedem let. Preveč bede je bilo pri hiši, da bi ji mati mogla nuditi tiste izobrazbe, ki je je Ernestin talent bil vreden. Po štirih letih šolanja pri uršulinkah se je izučila šivilstva in leta 1856. odšla za svojo materjo v Trieste. Tu je preživela deset let, prav toliko tudi pozneje na Dunaju.

Po materini smrti se je Ernestina vrnila v domovino, najprej v Maribor, potem v Ljubljano, kjer je navezala stike z duševno sorodnim trpinom, pesnikom Josipom Cimperanom.

Sama poroča v Spominih, da je bila od rane mladosti (l. 1856) skoraj dvajset let neprestano med tujci in da ji ves ta čas skoro da ni prišla v roke slovenska knjiga. Tembolj se je ukvarjala z nemškim slov-

Kronika

* Enajsta obletnica smrti Arnalda Mussolinija v Rimu in Milanu. 21. decembra bo minilo enajst let, odkar je umrl Ducejev brat Arnaldo Mussolini. Ob obletnici bo v Rimu in Svetišču padlih za revolucijo spominška masa, katere se udeležijo Direktorij Strazke in poslanstvo GUFa. V Milanu bodo okrasili delovno sobo Arnalda Mussolinija v uradništvu »Popolo d'Italia«. Ob 16. bo v gledališču »Odeon« govoril Carlo Gorsani o svetlem liku zaslužnega pokojnika v mladih letih.

* Smrt Mussolinijevega sobojnika. V Vertovi pri Bergamu je umrl 61letni Camillo Guerini, ki se je vrnil pred dobrim mesecem iz Nemčije. Pokojnik je bil v letih 1915 do 1918 v svetovni vojni v činu narednika pri bersaljerjih, kjer je bil vojni tovariš Benita Mussolinija. Bil je zraven tudi telaj, ko je bil Mussolini ranjen. Guerini je bil član fašija v Vertovi ter ima štiri sinove, izmed katerih služijo trije vojake.

* Obisk tujih dopisnikov v uradništvu »Popolo d'Italia«. Te dni so obiskali uradniške prostore »Popolo d'Italia« tuji dopisniki, ki živijo v Milanu. Vodil jih je predsednik milanske sekcije inozemskih dopisnikov Goldieb Wernli, korespondent »Schweizer Presse Telegrapha« v Curihi in revije »Signal« v Berlinu. Nadalje so bili navzoči korespondenti nemških, madžarskih in švicarskih listov. Goste je sprejel ves uradniški štab »Popolo d'Italia« z direktorjem Aimettijem na čelu. Goste so se poklonili spominu Arnalda Mussolinija.

* Sodelovanje italijansko-nemških obrtnikov. Te dni se je mulil v Rimu načelnik Zveze nemških obrtnikov Hans Sehner. Sedel se je s Pierrom Gazzottijem, načelnikom Federacije fašističnih obrtnikov. Razpravljala sta o nalogah, ki čakajo njuni zvezi pri sedenju položaja v naslednjih mesecih. Razgovori so bili prisrčni in so se zaključili z določitvijo smernic, ki bodo ostale v veljavi tudi po vojni.

* Pogreb jezuitskega generala. V Rimu so pokopali prošli teden umrlega jezuitskega generala p. Ledochowskega. Pogrebne svečanosti so bile zelo obširne. Poleg kardinalov so se udeležili zadnje poti p. Ledochowskega diplomati, vojaški dostojanstveniki, infant Jaime Bourbonški, guverner vaticanskega mesta, zastopnik guvernerja Rima, apostolski nuncij ter odposlanstva posameznih držav in verskih združenj. Navzoča je bila tudi nuna Ursula Ledochowska, nečakinja pokojnega generala. Jezuitskega generala so pokopali v jezuitski kapeli.

* Darilo zavarovalnice Assicurazioni Generali. V spomin komtese Nerine Volpi di Misurata je poklonila zavarovalnica »Assicurazioni Generali« v Triestu otroški bolnici »Burlo-Garofolo e Manussi« 25.000 lir.

* Dan zvestobe v Goriziji. Kakor drugod v Italiji, bodo v petek dne 18. decembra tudi v Goriziji proslavili dan zvestobe. Ob 11. dopoldne bo nastop ženskih fašistev, GUFa in Gila. Potem bo poklonitev pred spo-

menikom padlih, ob 12. pa bo v Liktorski hiši razdeljevali darove otrokom padlih v sedanjí vojni.

* Film o angelškem pastirju. V rimski dvorani Borromini so te dni predvajali v navzočnosti štirih kardinalov in predstavnikov prosvetnega ministrstva biografski film iz življenja Pija XII. z naslovom »Pastor Angelicus«. Film bo zdaj nastopil svojo pot po italijanskih kinematografih.

* Madžarske spominke. Ob priliki 900letnice rojstva kralja Ladislava Svetega in obnove države po kralju Beli IV. ter v spomin na 600letnico zasedbe prestola po kralju Ludoviku Velikem, bo madžarska pošta upravnica izdala spominke. Izdane bodo vrednote po 5, 8, 12, 20, 24 in 30 vinarjev s sto odstotnim dodatkom.

* Kino za otroke. V Rimu se je osonovala družba »Kino za otroke«, ki vidi svojo nalogo v sestavljanju filmskih travkov za mlado. Družbo bo z nekakšnimi plebisciti med gledalci skušala ugotoviti, kateri filmi najbolj prijaajo mladostnikom.

* Dvojčici se bližata stotemu letu. Na Danskem živita dve sestri dvojčici, stari 85 let, o katerih so menili, da sta najstarejši dvojčici na svetu. Zdjaj pa so odkrili na otoku Fioniji novi dvojčici, go. Jemsenovo in go. Hansenovo, ki šteta 97 let. Obe sta čvrsti in zdravi ter upata, da bosta učkali stoto obletnico rojstva.

* Nov rekord v zraku. Kamil Daza, major kolumbijske vojske, je v 90 minutnem poletu dosegel višino 4600 metrov, kar pomeni novo prvenstvo v južno ameriškem višinskem rekordu za polet brez motorja.

* Obsedno stanje v Argentini podaljšano. Vlada argentinske republike objavlja, da je notranji minister odredil podaljšanje obsednega stanja v tej deželi za nadaljnjih šest mesecev od 14. decembra letošnjega leta.

* Narasčanje števila porok v Nemčiji. Leta 1938. so našli v Nemčiji 645.000 porok ali 9-4 porok na tisoč prebivalcev, leta 1939. se je število porok dvignilo na 774.000 ali 11,3 poroke od tisoča, leta 1940. je padlo na 613.000 porok ali 8,8 porok na tisoč ljudi. Za lansko leto statistika še ne navaja številk, pravijo pa, da je število porok spet naraslo.

* Velikodušna zapuščina. Markiz dr. G. B. Plattis iz Ferare je zapustil zavolu Umberto I. tri milijone lir. Oporoko je napravil že ob smrti svoje žene, grofice Chiarelleje.

* Plemenita mati. Tereza Rigamonti Persico iz Bergama ima 7 sinov, od katerih je izgubila enega v vojni. Kljub temu je izjavila svojo pripravljenost, da posnove sirota, ki je izgubila pri zadnjih bombardiranjih italijanskih mest očeta in mater. Dodelili ji bodo nekega dečka iz Genove ali Turina.

* Obsojen ženitni slepar. 30letna Olanda Clorisova v Milanu je doživela bridko razočaranje v ljubezni. Pred časom je vdovela, nekar se je seznanila z 52letnim zasebnim uradnikom Zappullo, ki ji je obljubil za-

kon, vsekakor samo toliko časa, da je od nje izvalil najprej 2.000, potem pa še 5.000 lir. Ko je prejel zadnjo vsoto, je izginil. Razočarana nevesta ga je ovadila policiji in zljaj je bil obsojen na 3 leta ječe in 1000 lir globe.

* Razkrinkana družba. Zaradi razpečavanja ponarejenih živilskih izkaznic so uvedla oblastva v Livornu preiskavo, ki je pokazala, da se ponarejene izkaznice zbirajo v gostilnah in v prodajalnah kruha. Na podlagi dokazov je policija aretirala 15 krivcev. Med njimi so trije tipografi, več natakarjev in nekaj pekovskih pomočnikov. Škoda, ki jo je petnajstotica povzročila s svojimi manipulacijami, znaša več tisoč kilogramov kruha.

* Zaklad v kleti. Giovanni Caspani iz Erbe pri Comu je bil dovolj nepreviden, da je skril svoje prihranke v kleti pod kurnico. Nedavno so v klet vlomili tatovi, ki so pršli kratek jaja. Ne da bi vedeli, kakšnega zaklada so se polastili, so odnesli Caspaniju tudi zabojček s hranilnimi knjižicami, na katerih je bilo vložnih 220.000 lir. Poleg tega je bilo v zaboji za 64.000 lir kuponov in 3.500 lir v gotovini.

Poziv trgovcem ki razdeljujejo živila

Prehranjevalni Zavod Vis. komisarijata za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani poziva vse trgovce-razdeljevalce racioniranih živil, da dvignejo nakazana živila od 18. t. m. dalje v skladiščih Vidmar, Gradišče 12. in Fröhlich, Trnovski pristan, po naslednjem abecednem redu:

sobota 19. dec.	A—J
ponedeljek 21. dec.	K—M
torek 22. dec.	M—R
sreda 23. dec.	S—Z

Opozarja se, da se izdaja v skladišču Vidmar moka, riž, testenine in sladkor od 8. do 12., v skladišču Fröhlich pa ostalo racionirano blago od pol 14. do 17. ure.

IGRAČE
DARILA

„ciciban“
ZA BOŽIČ VABI
ENGELMAN
LJUBLJANA, TAVCARJEVA 3

IZ LJUBLJANE

u— Nov grob. Po dolgotrajni mučni bolezni je preminil počtni zvičanik gospod Josip Weiss. Za njim žalujejo žena, otroci in drugo sorodstvo. K večjemu počitku bodo blagega pokojnika spremili v soboto ob pol 15. iz kapelice sv. Jožefa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Svojem izrekomu naše iskreno sožalje!

u— Poročila sta se 9. t. m. v cerkvi sv. Petra v Ljubljani g. Mirko Verbič, ugledni trgovec in posestnik na Vrhniki z gđ. Cveto Devetakovo, uradnico drž. zakl. urada v Ljubljani. Novoporočencema želimo obilo sreče!

u— Glede na sedanje prilike ob svoji slavi — sv. Nikolaju — ne morem sprejemati čestitk. Protja Bogdan Matković.

u— Vodstvo v Jakopičevem paviljonu bo imel v nedeljo ob 11. uri slikar prof. Stan. Kregar. Govoril bo od slike do slike ter o slikarjem odnosu do svojega dela. Do sedaj so bila vsa vodstva izredno dobro obiskana, zato opozarjamo tudi na nedeljsko, ki bo zanimivo za vse, ki hočejo spoznati težnje modernega slikarstva in težnje slikarja do vsakega njegovega dela.

u— Aprilsko vreme pred božičem. Odkar je zavladal jug, uganja vreme svoje muhavosti, kakor da smo sredi aprila. V četrtek se je ozračje spet ogrelo kakor prejšnje tri dni. Nekajkrat je pršilo, vmes pa nas je tudi prijazno pogledalo sonce. Po malem jug odjenjuje in je večeršnje jutro bilo nekoliko hladnejše od prejšnjih. Sonce je že zgodaj posijalo, kmalu pa ga je spet zakrila jesenska sivina neba. Barometer je nekoliko padel. Najvišja temperatura v četrtek je znašala 5°, jutrnja temperatura v petek pa je znašala 5,8° Celzija.

u— Na prvi letošnji produkciji šole Glasbene Matice bodo nastopili naslednji gojenci iz klavirskega oddelka: Lenarčič Aenka, Brenc Hilda, Glažar Sonja, Korenini Janez, Jamnik Olga, Vadal Metka, Lažović Janez, Lukec Zdenka, Vokal Lela, Vesel Majda, Samec Janja, Zdravčič Darinka, Jeras Eva, Lehpaer Sonja, Bartol

Ponavljajoč se enkrat svojo najtoplejšo zahvalo, izrekam prisrčno čestitko k Novemu letu predvsem Vam, potem pa prav tako listu. Naj bi tudi vnaprej uspeval v čast in duhovno korist našega naroda, katerega naj Bog varuje in blagoslovi! Z najodličnejšim spoštovanjem Ernestina Jelovšek

Ljubljana, 5. XII. 1881.

Tako je v tej privatno sporočeni sodbi Ernestina pogodila res najboljše poslovne prispevke »Ljubljanskega Zvona«: v prozi Jurčičeve Rokovnjače, v poeziji Gregorčičeve in Levstikovih prispevke. Prvi je rabil psevdonima X in Bojan (Tri lpe), kar Ernestini ni bilo znano, dočim je bila bolj poučena o Levstikovih imenih, za katere je tisto leto skrivaj svoje bolj ali manj ljubezenske izpovedi (n. pr. Močislav, Matej, Podlonski, Kovač in dr.).

Ob tej priliki naj opozorim še na neki spis Jelovškove, objavljen pod imenom Franja Rohdovčeva v aprilski številki LZ 1884. Omenjen ni v Slovenskem biografskem leksikonu, psevdonima pa ne označuje niti Vratuševa najnovejša študija o LZ. O tem spisu nam govori Cimpermanovo pismo Fr. Levcu 7. aprila 1884. (»Beseda o ženstvu, kolikor sem jaz izvedel, vzbudila je zlasti mejo ženstvom pozornost in — sumnjaj! Dolže nekatere ubožice, da je spis Levstikov! A možki moji znanci gledajo nekako sumljivo mene — Bog pomagaj!... gospod profesor! Ako bi kdo vprašal Vas o tem spisu, ne imenujte nazaj! (oprostite, opominim Vas še nečesa. Gospodičina E. je ravno zdaj doma in gre jej slabo, ker ni dela. Ako ste jej odločili kaj honorara, pošljite jej ga za piruho! Kako bode vesela!«)

To kaže jasno pravega avtorja članka, izdajajo pa ga tudi številne reminiscence na Prešerna, ki se jim Ernestina ni mogla izogniti. Da pa so nekateri hoteli naprtiti očetovstvo Francu Levniku ni nič čudno.

Sadovi komunistične strahovlade

Kjer koli so se komunistični teroristi pojavili po naših vaseh, so pustili za seboj zverinsko umorjene žrtve. Žalostnih, v nebo vpijočih prizorov, kakršnega kaže gornja slika, je bilo nešteto po Notranjskem in Dolenjskem, ko so preživeli domačini v strahu in obupu iskali svoje med umorjeni. Kdo bi mogel po vseh teh strahotah še spraševati, zakaj so kmečki fantje in moške posegli po orožju in začeli z najostrejšo borbo proti morilskim teroristom?

Majda, Srebot Jeni, Markič Uroš, Gamze Rosanda in Lajovic Aleksander. Iz violinskega oddelka: Lukša Dušan, Butara Demetri, Grafenauer Svetoslava, Ostanek Meta, Terelj Matija in Vatovec Rajko. Iz oddelka za čelo pa Kržan Miklavž. Prva javna produkcija bo v torek, dne 22. t. m. ob pol 6. uri v mali filharmonični dvorani. V sredo 23. t. m. pa bo druga javna produkcija v veliki filharmonični dvorani in začetek bo ob trideset na 6. Podrobni sporedi, ki veljajo obenem kot vstopnice, se dobijo v knjižarni Glasbene Matice.

u— Ob desetletnici železničarske splosne gospodarske zadrage, ki se kratko imenuje »Zegoza«, prinaša decembrska številka »Zadrugarja«, glasila nabavljajne zadrage železničarjev Ljubljanske pokrajine, daljši članek, v katerem opisuje uspešno delovanje te koristne zadrage. »Zegoza« ima namen pospeševati med železničarji rejo malih živali vobče ter izkoriščanje produktov teh živali do končnega izdelka, pri čemer prihajajo v poštev zlasti volna, kožice, jaja in perje. V zvezi s tem vzbujajo zadrage zanimanje za domačo hišno delavnost, za pletenje in tkanje, nadalje za zanimanje za umno obdelovanje vrhov in vialih zemljišč za nabiranje gozdnih sadežev in zdravnih zelišč. Obenem posreduje zadruga nabavo krmil. Program je bil torej široko zasnovan, priznati pa je treba, da ga zadruga uspešno izvaja. Zadruga šteje danes okrog 600 članov, izmed katerih je približno polovica železničarjev. Tudi mi želimo »Zegozi« po zmaganem najtršnem delu mnogo nadaljnjih uspehov. »Zadrugar« objavlja nadalje nekaj receptov za jedila v sedanjih časih, nadaljevanje monografije orša Ljubljane ter življenje pis Ivana Cankarja.

u— IV. simfonični koncert. V prvem delu sporeda IV. simfoničnega koncerta se bodo izvajala dela treh avtorjev, ki so napisana za godalni orkester. Najprej pridejo na vrsto trije staroklasični plesi slavne italijanskega mojstra Corellija, in sicer Sarabanda, Giga in Badinerie. Nato sledi Osterček Religijski, ki je prav gotovo najboljšo instrumentalno delo našega modernega skladatelja. Bilo je že pogostokrat in vedno z lepim uspehom izvajano. Nato bo sledil Bachov Koncert v a-molu, napisan za violin-solo in godalni orkester. Ta koncert je eno najprijetnejših in najčistejših izvajanih Bachovih koncertov. Kot solista bo nastopila ga. Francka Ornik-Rojčeva. V drugem delu pa se bo izvajala

Beethovnova Sedma simfonija. Dirigent IV. simfoničnega koncerta je violinist Karlo Rupel. Prvič je stal za dirigentskim pulom v lanskí sezoni in s sijajnim uspehom dirigiral koncert za godalni orkester. IV. simfonični koncert bo v ponedeljek 21. t. m. ob 18. uri v veliki unioński dvorani. Predprodaja v knjižarni Glasbene Matice.

u— Nobena gospodinja ne sme ostati brez »Gospodinskega koledarja«, ki je pravkar izšel v knjižarni Tiskovne zadrage v Ljubljani, Selenburgova ulica 3, ker ji nudi dragocen pripomoček za gospodinstvo in bogata sodobna navodila za prehrano in kuhanje.

u— Italijanski jezik se z lahkoto naučite, ako si nabavite Gradov: Italijanski tečaj za Slovence, ki ga dobite v knjižarni Tiskovne zadrage v Ljubljani, Selenburgova ul. 3.

u— Nesreče. V ljubljansko bolnišnico so v četrtek sprejeli 5 ponesrečencev. Alojzija Rogla, 14 letnega sina posestnika z Jezera, je konj udaril v glavo, 11 letni sinko posestnika Franc Mlakar z Rakeka pa si je pri padcu s konja zlomil desnico. Z voza je padla in si zlomila levico 36 letna žena posestnika Alojzija Smrekarjeva iz Primskovega pri Novem mestu. Z nrtanji poškodbami so pripeljali v bolnišnico 18 letno hčerko zidarja Breda Vrhovnikovo iz Ljubljane, ki je padla 4 m globoko na betonska tla. S stola je padla in si zlomila desno nogo 77 letna zasebnica Marija Račičeva iz Ljubljane.

u— Čistilno kopališče Zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani na Miklčičevi cesti št. 20 bo pred božičnimi prazniki odprto v torek 22. t. m., v sredo 23. t. m. in v četrtek 24. t. m. Kopališče bo odprto ves dan, to je od 8. zjutraj do 18.30 zvečer. Parna kopalnica bo pred prazniki odprta za ženske v sredo 23. t. m. od 14. do 17., za moške pa v četrtek od 14. do 17. ure. Uprava kopališča prosi vse cenjene obiskovalce, da se blagovoljno poslužijo kopeli že v torek in v sredo, ker le tako bo vsem kopalcem mogoče zadovoljivo ustreči. Ta sprememba velja samo za teden pred božičnimi prazniki, ob drugem času pa bo kopališče odprto v petek, v soboto in v nedeljo. Parna kopalnica bo od sedaj za moške stalno odprta le ob sobotah od 14. do 17. ure.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Z razstave Mušič-Sedej-Zonič v Jakopičevem paviljonu

Zoran Mušič: Jabolka

Opozarjamo na zanimivo razstavo, ki je že do sedaj privabila izredno mnogo občinstva

stvom in njeni spisi so polni citatov iz Goetheja, Schillerja in drugih. Pri vsem tem pa je vendar ohranila živo zanimanje za slovensko literaturo, predvsem za največjega pesnika Prešerna, svojega očeta. Njeni spisi, ki se v večini pečajo ravno s Prešernom, pričajo, da je po njem podovala lepe duševne darove, ki bi v drugih osebnih in družabnih razmerah mogli napraviti iz nje vse kaj pomembnejšega, kakor je dejansko bila. Kljub temu pa pričajo, da je njh avtorica bila nesporno ena najinteligentnejših slovenskih žen svojega časa. — Instinktivno čuteč, da je pravi pomen Presnikovih del daleč večji kot se je sanjalo tedaj njenim rojakom, je marljivo zbirala čim več gradiva o Prešernu, ki je bil vsaj ob neklih trenutkih njeni materi blizu tako kot malokomu. Tako je v svojih nemških »Erinnerungen an Dr. Franz Prešerna« otepa pozabi dragoceno gradivo. Ti spomini so izšli v tisku šele leta 1903., popravljani skrbno in prevedeni. V njih je skušala razumeti in upravičiti svojega tolikokrat nerazumljenega in zasmehovanega očeta. Niso pa zgolj temperamentna sorodniška obramba pred neljubo oceno potomcev, kot se pri taki vrsti spisov rado dogaja, ampak so dokument samostojne, kritične glave, ki je kljub skromni šolski izobrazbi značajno dokopati se do presenetljivo ostrih in točnih označb obškurantskih političnih in kulturnih razmer očetovega in svojega časa.

Naj tu navedem v prevodu njeno zanimivo sodbo o prvem letniku Ljubljanskega Zvona, sporočeno Francu Levcu:

Visoko spoštovani gospod profesor! Gospod Cimperman, ki je bil tako dober, da

Naročite se
na »Dobro knjigo«

je prevzemal naše Ljubljanski Zvon, ja tudi sedaj tako ljubezniv, da Vam izročil to pismo.

V prijeto dolžnost mi je, da Vam, velenjeni gospod profesor, izrekam svojo najuslužnejšo in najtoplejšo zahvalo, ker ste bili tako dobri, da ste mi vse leto naklanjali »Ljubljanski Zvon«; pri tem ste mi pripravili marsikatero uro duševnega užitka.

»Ljubljanski Zvon« prinaša v vsakem zvezku toliko lepega in dobrega, da ga vedno z veseljem pozdravimo in odložimo z zadovoljstvom, da ga potem z novim zanimanjem zopet čitamo.

Na ženski način naj se ozrem najprej po pesmih. Komu izmed pevcev bi mogla prisoditi prvenstvo? Danes nam X. sega v srce s svojimi pomembnimi, tako globoko občutenimi pesmimi; potem nas zopet očaruje veliki Neznaneč, ki nam pod različnimi imeni nudi svoje pesniške mojstrovine. Iz teh pesmi govori neka nežnost občutja, iz njih veje srčna toplota, ki jo obvladuje plemenit, jasen duh: in mi vidimo, da imamo opravka z mojstrom.

Sedaj nas pretresa Cimperman s svojo »Ujetnikovo tožbo«.

Svojski prijeten mlk ima zame pesem »Tri lpe«, čitam jo vedno z novim veseljem.

Od pesmi hitimo me ženske k romanu. Samo ponoviti moram to, kar pravi vsakdo, ki mu je naša književnost pri srcu, da so namreč »Rokovnjače« zelo zanimivi. Vse, kar sem čitala Jurčičeva, nosi pravi svojski pečat genija tega, žal prezgodaj umrlega moža. Nikoli več ne dobimo Jurčiča, kakor nam tudi noben Prešeren več ne vrzase. In da se v njem vzdržuje Prešernov spomin tako visoko ni »Ljubljanskemu Zvonu« nič manj v okras in zato gre posebna hvala predvsem Vam, velenjeni gospod profesor. V tem listu pogrešam le nečesa in to je Vaše spretno pero; žal ste se umaknili samo v zakotje.

Kraljica Tirenskega morja

Ta članek nima namena, da bi bil nekrológ za obmorsko mesto Genova — piše »Pester Lloyd« njegov korespondent dr. Laszlo v. Badics. — Kajti Genova spada med tista italijanska mesta, ki so si pridobila sloves in večno življenje z zgodovino, ki je oplojila evropsko civilizacijo. Zgodovinskega bistva in duha teh mest ni mogoče uničiti z nobenim bombardiranjem z morja ali iz zraka. Morda Genova danes ni več Genova »la Superba«, kakor so jo v prošlosti imenovali zaradi njene lepote. Ostala pa bo Genova tudi v bodoče mesto Kristofa Kolumba, mesto pomorščakov, ki so širili italijansko kulturo in evropsko misel o davnih časov do najnovejše dobe, po vseh delih starega sveta.

Genovežani ne nosijo zaman pridevka »La forte gente ligure«. Ta pridevek so si pridobili v dva tisoč let stari zgodovini z večnimi borbami, z junaki in odporom, s podvigom na morski in raziskovalni vojni, ki so jih vodile daleč po svetu. Kakšne pa so lastnosti, ki dičijo Genovežane. Predvsem treba ugotoviti, da imajo ti ljudje izreden čut za praktično stran življenja. Genovežani so dobri, a tudi svetovljanski razgledani trgovci. Malo je v Genovi patricijskih družin, katerih sinovi ne bi razpolagali z znanjem, ki so si ga pridobili v velikih podjetjih domače zemlje in inozemstva. Plemenitstvo pomeni za Genovežane šele trdnost v trgovski tradiciji. Če le mogoče, se Genovežani uležujejo dela in prospeha v kakšnem ladjedelniškem podjetju ali pri kakšni uvozni in izvozni trditvi. Na to je vsak genovski mešan poseben ponosen. Kajti ponosen je bil tudi njegov oče, ki je mogoče imel takšno skladišče v Siriji, Aleksandriji ali celo na bregovih Črnega morja. Ta ponosni duh se družijo po navadi s fanatičnim lokalnim patriotizmom, ki sili Genovežane v mirni dobi k nekaki rezerviranosti, v težkih časih pa tvori rezervoar velike odločnosti.

Ta duh je že sto in stoletja pričujoč tudi v banki »Di San Giorgio«, katere divna palača iz XIII. stoletja leži danes v razvalinah. Banka »Di San Giorgio« je bila ena prvih evropskih bančnih podjetij, ki je pomagala upravljati državno blagajno Italije in je branila finančne koristi skupnosti. V notranjosti palače je bila velika posvetovalnica s 35 kipi, predstavljajočimi največje dobrotne genovske mesta. Kdor je žrtvoval za javne namene sto tisoč zlatih lir ali več nego toliko, so mu postavili kip v sedeči pozici. Tisti, ki je žrtvoval 50 tisoč zlatih lir, je dobil kip v naravni stoji, kdor pa je dal manj, se je moral zadovoljiti samo s poprsjem ali spominsko ploščo.

Genovežani so se morali skoro nepretrgoma boriti, da so se uveljavili v svetovni trgovini. Pomorska sila Genova je imela proti sebi dva velika tekmeča: republiko v Pizi in republiko v Veneziji. V letu 12. in 13. stoletja se je namreč med Genovo in Pijo razvila borba na življenje in smrt. Obe mesti se imata zahvaliti za svoj procvit križarskim vojam, ki so jima odprle trg v Prednji Aziji. Tako se je zgodilo, da sta mornarici obeh teh republik večkrat trčili druga ob drugo, dokler se ni leta 1383. Genovežanom posrečilo, da so Pizo odločno porazili. Ta zmaga je zasigurala Genovi nadvlado v srednjem in zapadnem delu Sredozemskega morja.

Ostali pa je Genovi še en nevarni nasprotnik: Venezia. Pomorščaki teh dveh mest niso mogli mirno živeti drug poleg drugega. Posebno težite borbe so se vršile zaradi trgovinskega monopola s tatarskimi rodovi na polotoku Krimu. V nasprotju obeh republik je igrala važna vloga danes splošno znana morska ožina pri Kerču. L. 1379. se je že zdelo, da se je Genovežanom posrečilo zadaviti nevarne nasprotnike iz Venezije. Genovske čete so zasedle naselbino Chiochia v neposredni bližini Venezije, kar je dalo povod za domnevo, da je moč Venezije zlomljena. Toda s poslednjimi napori sil je armada republike Venezije uničila genovsko mornarico. Genovežani se niso od tega udarca nikoli dobro opomogli, zlasti se zato, ker je kmalu nato začela naraščati turška moč, ki je imela za posledico izgubo postojank na vzhodu.

Po teh nesrečnih zgodovinskih dogodkih se je nekako zdelo, da začenja Genova propadati. V letu 16. stoletja je začelo mesto v vrtnice hegemonističnih stremeljenj nasprotne si Francije in Španije. Šele velikemu patriotu Andreu Doriaji se je posrečilo, da je Genova dobila pripadajoče častno mesto v ravnotežju tekmujočih sil. Začela se je doba novega procvita. V nadalj-

njem razvoju zgodovine se moramo še dvakrat ustaviti pri Genovi. L. 1684. je Genova junáško prenesla pomorsko bombardiranje s strani Ludovika XIV. Huje so bile poškodbe, ki so prizadele mesto, toda sledovi te nesreče so bili kmalu zabrisani. L. 1746. pa so zasedle Genova oddelki avstrijske vojske. Proti tujcem se je dvignil val narodnega ogorčenja. Nekaj 15letni deček je imel pri tej vstaji odločilno vlogo. Njegovo ime je bilo Balilla, ki je danes ime mladinskih organizacij fašistične Italije. V 19. stoletju je imela Genova zelo važno vlogo pri zedinjenju Italije. Tu se je narodil Mazzini, eden najaktivnejših predhodnikov Risorgimenta. Genova sama je proglasila skupnost s kraljevino Piemont in tu se je vkrcal na ladje narodni junak Garibaldi, ki je odrazil s svojimi tisoč prostovoljci proti Siciliji in južni Italiji.

Nekdanja tekmeča Genova, mesti Piza in Venezia se nista mogli v zedinjeni Italiji nikoli več povzpeti do posebne moči. Genova pa je postala prvo pomorsko mesto Italije. S prometom, ki beleži nad 13 milijonov brc, pristojuje Genovo k največjim pomorskim mestom sveta. Njena zemljepisna in prometno-politična lega je sijajna. Zaledje Genova ne obsega samo Severne Italije, ni zvezano samo s Piemontom in Lombardijo, temveč priklapa nase tudi vso Švico in celo večja ozemlja južne Nemčije.

Pred vojno je bila Genova pristanišče, ki je vezalo Italijo z velikim svetom. Tu imata svoj sedež veliki pomorski družbi »Navigazione Generale« in »Lloyd Sabaudo«. Ti dve družbi sta se združili v močnega italijanskega pomorskega koncerna. Ponoš genovske luke je bil v Genovi zgrajen 50.000tonski parnik »Rex«, ki je na svoji deviški vožnji čez Atlantik dobil zase sinji trak oceana. Ligurska riviera je vedno dobivala pritek gostov skozi Genovo.

Povzpimo se v misli na citadelo in pustimo očesu prost razgled po daljavi. Narava je tod naokrog ustvarila toliko krasote, da je ne more uničiti noben bombardement. Temnoplavi valovi Tirenskega morjskega zaliva se nosijo proti slovitemu polotoku Portofino. Na desni pa se odpira očesu razgled tja do francoskega obrežja, nad katerim se v jeseni in pozimi dvigajo s snegom vršaci pokritih morskih Alp. Vzdolž obale se nizajo privlačni kraji kar po vrsti. Tu leže: Nervi, Camogli, Allassio, Portofino itd. In pod njimi leži mesto, ki se stopnjema niža proti morju.

V polovični višini mesta leži krasna četrtil vil, globoko pod njo vidimo staro in novo mesto s pristaniščem in svetilnikom. Tam zadaj obstane pogled na ligurskih Apeninih, pol Righirjem pa počiva najlepše pokopališče sveta, Camposanto di Staglieno.

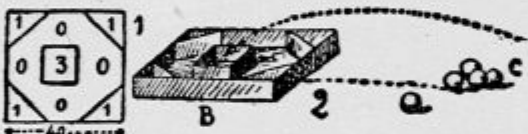

Pet škatlic

Družabna igra

Poizkusimo si danes napraviti zanimivo in zabavno igračo:

Vzemite štirioglati ali vsaj kolikor mogoče štirioglati skatlo s približno 40 cm dolgimi stranicami. Vogale oddelite z le-

penko, kakor vam kaže slika št. 1. Na sredo prilpite s klejem majhno štirioglati skatlico s približno 12 cm dolgimi stranicami. Posamezne predele je treba znamenovati s številkami kakor kaže slika 1. Skatlo, ki ste jo tako razdelili, postavite na mizo.

Zdaj si morate napraviti še pet papirnatih kroglic, ki naj imajo vsaka po 5 cm premera. Pri igri gre za to, da vržete vsako izmed njih v enega izmed predelov, znamenovanih s številkami. Če padeta dve v isti predel, tedaj štejeate samo eno. Kdor doseže sedem točk, to je komur se posreči, da vrže v vsakega izmed znamenovanih predelov po eno kroglico, tisti dobi igro. Kroglice, ki padejo v predele brez števil, se sploh ne štejejo.

Vrana in rak

Vrana je letela nad morjem in zagledala raka, ki je lezel tam spodaj. Hop, in imela ga je. Nesla ga je v les, da bi tam se-

Tretji roman »DOBRE KNJIGE«

TRYGVE GULBRANSEN:
IN VEČNO ŠUME GOZDOVI

je izšel!

V podrobnih prodaji se dobi v knjigarnah po 10 lir za broširano in 25 lir za vezano izdajo.

Mali modrijanček

Mali Mihec stoji pred sosedovo jablano, jo ogleduje od vseh strani in šteje sadeve. »Kaj delaš tukaj? Pojdi! — zakliče sosed. »Saj vam ne delam nobene škode, če ogledujem vaša jabolka. Bog mi je dal oči, da jih lahko ogledujem, kako so lepi, in nos, da jih duham.« reče mali Mihec. »Toda Bog ti je dal tudi roke, pa bi lahko segel po jabolkih.« odvrne sosed. »Nikakor! Bog mi ni dal rok, da kradem, toda dal mi jih je, da lahko sprejem jabolka, katere mi boste dali vi, dragi sosed, ker jih imate toliko.«

Sosedu je ugajalo dečkovo modrovanje; nasmešnil se je in mu podaril pet jabolk.

Uganke

S krili nič ne zamahuje vendar ptič v oblakih pluje (Letalo)

Kaj je višje od cerkvenega stolpa? (Rja na vrhu cerkvenega stolpa je višja)

V mlinu bili, našli ime; v peči leže, v mlinu bodo šli (Mlinci)

Čuden ptič je sel med veje: poje, ko se veter smeje (Klopotec)

Iskre siplje — ni kovač v daljo tiplje ropotač (Lokomotiva)

sme kmet za časa življenja in ob smrti razpolagati s kmetijo. Izrečno pa je bilo pod kaznjivo pridržano gosposki, da mu dovolijo prenos, da mora vsakokratni gospodar vzdrževati poslopja in zemljišča v dobrem stanju ter popravljati plotove. Povrh pa sta bili še desetina in tlaka. Cesar je sicer odpravil vse to, v starih papirjih pa še vedno stoji zapisano in je v kmetске duše vtisnjeno, da nedavno kmet še ni bil dejanski lastnik zemlje, katero je obdeloval. Le smel jo je obdelovati pod temi in temi pogoji. Zato so tudisti par kmetje držali na stare pravice, kočarjem pa ni bilo dano da bi to vedeli, ker si pač niso izkusili.

»Skliče sosesko!« je spet prekinil mok Rojnik s svojim stari predlogom. Tisti večer so povsod očerjali z Lahodom in gmajno. Spet je oživela misel na delitev, da bi ne bilo več preprirov. Da bi imeli več polja, so jo terjali eni. Da bi povečali travnike in bi živina ne puščala vse leto gnoja po pašnikih, da bi ga bilo za njive na pretek. Drag je nastilj pri hrbovih, so dejali oni, ki niso imeli host, pa bi potem lahko v svojem nagrabili zastoj, če bi dobili v last kos gmajne. Toliko je bilo načrtov, da bi morali nategniti gmajno, kakor testo za vlečenko, pa bi bila še pretesna za vse te želje.

Ni se še otrešala vsa rosa, ko je drugo jutro spet čul črednik drdrati voz po kolobastem gmanjskem kolovozu. Kakor da je na domači zemlji, je kobila že kar sama zavila na pašnik, kjer so včeraj naglali.

»Dobro jutro!« je želel kmet Arfarju.

»Bog daj!« mu je odgovoril ta, ni se pa dvignil s svojega kamna, da bi mu pomagal kakor prejšnji dan. Za malo se mu je zdelo, da se tako nemarno vede takšen kmet, kakor je Lahoda.

Ni se pa še poleg črednika prvi gnev, ko je začuden zagledal, da se je prikazal izza grmovja nov voz, in zapeljal poleg Lahoda.

»Se dobro reže?« je tega ogovoril Ilčnik in jemal koso iz voza.

»Se,« mu je pritrdil Lahoda in pristavil, kakor da pijeta pri studencu. »Boš tudi ti nakosil?«

»Že v zadnjem dežju sem presejal ves zdrob na parni. Sedaj pa nimam kaj dati živini, če bi se napravilo za deževje.«

Jozel je lezel na travnik. Sam rihtar Jozel je sedel na njem.

»Sedaj ja po bo!« je pomislil črednik in se zadovoljen s takšnim razvojem naglo dvignil s kamna, na katerem je sedel, ker je bila trava še mokra od rose, ki se je ospala z višjih biljk.

»Ve — ha!« je ustavil Jozel konja.

Ona dva sta bila obrnjena od njega, vendar sta postrani videla, ne da bi obračala glavi, kdo se je pripeljal. Kar nič se nista dala motiti. Se celo krepkejši so postali njuni zamahi, saj je prehajala odločnost k odporu iz glav že v roke.

»Bog daj srečo!« je želel rihtar.

Ona dva pa, kakor da nista ničesar čula ne videla. Videla res nista, da je vzel tudi Jozel koso z voza. Ko sta pa silila, da je pognil po kosi, sta se oba hkrati obrnila. Zastale sta jima kose in kar nista mogla verjeti svojim očem: tudi rihtar je prišel po travo. Ta pa se je pretkano namuznil.

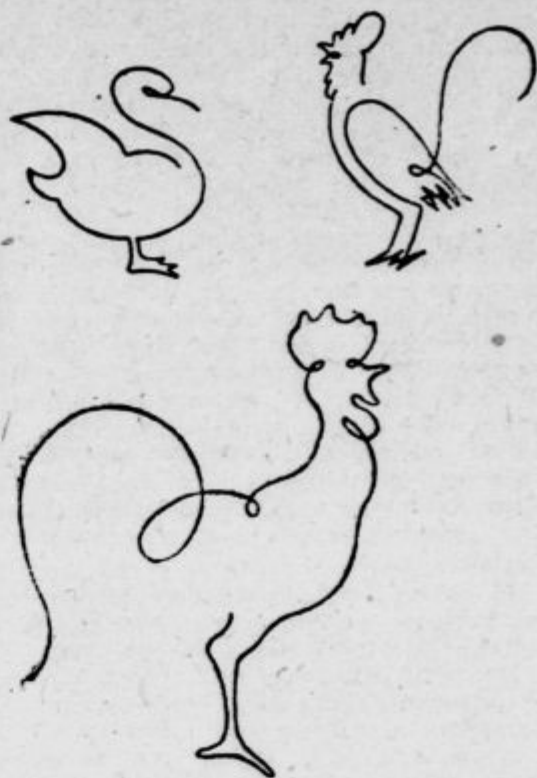
»Misli, da jaz nisem tako pameten kakor vidva?«

Sedaj sta oba kosca udarila v smeh. Lahoda je odložil koso in se udaril ob bedro z obema rokama:

»Kaj takega pa še ne!«

»Odkar smo zadnjič kladli!« je s smehom pristavil Ilčnik.

Spretnim risarjem

Tu vam pokažemo, kako lahko narišete z eno samo nepretrgano potezo račko in dva petelinčka.

Izpopolnjevalka

Izpopolnjevalka: vstavi namesto črtne črte, da dobiš pet novih besed: Začetne črke dajo naslov mladinskega romana.

— led
— rak
— lak
— rog
— met

Rešitev: Sled, Irak, vlak, krog, omet; Sivko.

Smešnice

»Mamica!« je beračil Mojček. »Mi daš malo marmelade, kakor si mi obljubila?«
»Seveda, dečko, evo ti!«
Čez deset minut se vrne deček k mamič: »Mamica, mi daš malo marmelade? Misli si, da sem drug deček?«

»Očka, kakšne jagode so to?«
»Črne jagode, sinko!«
»Zakaj so pa videti rdeče?«
»Ker so še zelene!«

Nacek in Lojze dva navihanca, sta sklenila zaroto. Slišal sem, kako je poučil Nacek Lojzka:

»Pojdi zdaj k očetu in mu sitnari, naj ti da eno liro. Oče se bo zjezil in dal meni eno liro, ker sem bil priden in ga nisem nadlegoval. Potem bova — delila.«

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

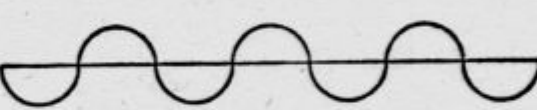
576. Kolikokrat udari zdravo srce v minuti?

577. Kdo je pri kopanju nekaj odkril in kaj?

578. Pod kakšnimi pogoji nam para iz lokomotive lahko naznanja vreme?

579. Ena za kleparje.

Iz ravne pločevine je treba napraviti valovito pločevino s polkrožnimi loki, kakor kaže slika. Koliko ravne pločevine potre-

bujete, če mora biti premer kroga 10 cm in mora imeti valovita pločevina 7 zaporednih polkrogov?

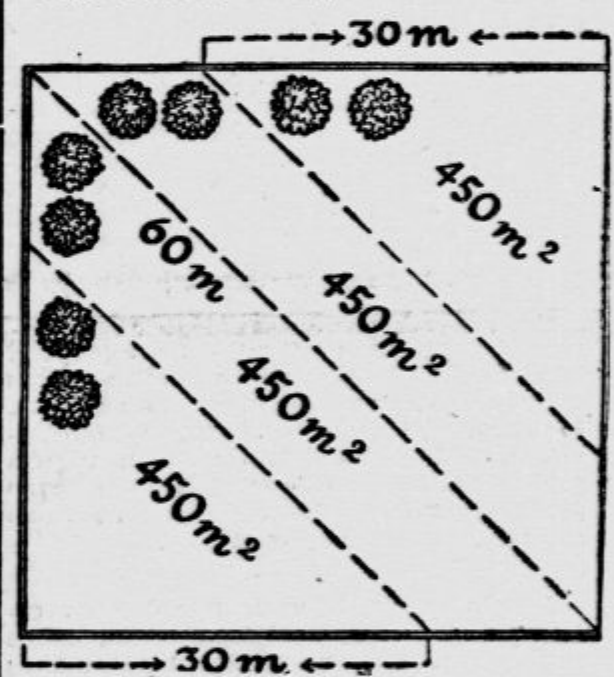
580. Križanka.

Vodoravno: 1. pokrajinska prestolnica, 9. najmanjši delci snovi, 10. izbrana družba, 11. iz vrhanega kozarca nekaj tekočine posrebat, 13. tema v pesniškem jeziku; 14. znak za prvo, 15. znak za prvo, 17. drogi za plovljenje lesa, 19. kazalni zaimek, 21. jesenska cvetlica, 24. kratica za pogosto moško ime, 25. mesto na Finskem 27. osebnosti in kazalni zaimek, 28. znak za prvo, 30. obredni slovenski ples, 32. vas na Koroskem, znana iz narodne pesmi, 35. znana genoveška knežja rodbina, 37. žensko ime, 38. ugasel vulkan v Andah.

Navpično: 1. kratica anglosaških družb z omejeno zavezo, 2. suknjič, 3. oblika glagola umiti, 4. bistvo čud, 5. oblika glagola biti; 6. ženski glas, 7. nikalna oblika glagola imeti, 8. besarabsko mesto, nasproti Mošilevu, 9. glavna odvodnica, 12. sibirski reka, 16. prastaro svetopisemsko mesto, 18. mesto v Zgornji Italiji, 20. obodni izrez kroga, 22. kratica za starejši, 23. oče po arabsko (izraz je znan iz naslova in vsebine starejše slovenske pripovedne pesnitve), 26. danski denar, 29. dva glasbena tona, 31. okrajšano angleško moško ime, 33. oziralni zaimek, 34. »kaj« po rusko, 36. dva glasbena tona.

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11				12		13	
		14		15	16	17	18
19	20	21	22		23		24
25	26	27		28	29		
30		31	32	33		34	
35			36	37			
				38			

575. Pravilno razdeljen vrt

Rešitev je razvidna iz slike.

Okoli sadnega vrta je stal visok plot iz bodeče žice. Na cestni strani je bila tudi pločevinasta tablica z naslovom dobavitelja:

»Žična ograja trdke Zebeli & Co.«
Ko je lastnik nekoga dne prišel na vrt, je videl, da je vse sadje obrano. Žična ograja je bila na sredi prerezana in zraven reklamnega napisu je visel listek:
»Škarje za žice trdke Rezac & Co.«

Drobne zanimivosti

Plemenita oporoka. Giuseppina Balletti, vdova po podpolkovniku Antoniu Bertolaniju, ki je te dni umrla v Rimu, je napravila patriotično oporoko. Vse svoje prihranke kakor tudi izkupček za premičnine je zapustila krajevemu fašističnemu krožku. Na koncu oporoke je zahtevala, da mora biti njen pogreb kar najbolj preprost, kar se je tudi zgodilo.

Izkopine v Faenzi. Pri kopanju temeljev za Materinski dom v Faenzi so kopači odkrili pokopališče, na katerem so prvi kristjani pokopavali svoje mrtlice.

18 občin priključenih Bruslju. Bruselj, siki mestni občini so nedavno priključili 18 okoliških občin. S tem je naraslo prebivalstvo Bruslja na blizu milijon duš.

Deklica z dvema srcema. V neki pokrajinski bolnišnici blizu Breslave se je rodila deklica, o kateri so ugotovili, da ima poleg normalnega srca še eno mišico, ki je popolnoma podobna srcu ter utripa kakor pravo srce. Drugo srce je bilo v zvezi z levim ušesom. Deklici so odvisno srčno mišico izrezali in jo zdaj živi že tri tedne ter upajo, da ne bo umrla.

V vodnjak je padla. 50letni Mariji Borghesani iz Rovila se je primerila nenavadna nesreča. Ko je šla k vodnjaku po vodo, se je tako neprevidno sklonila nad opritino, da je padla v globino. Tam je začela vpiti na pomoč. Prihitieli so sosedje, ki so ji pomogli verige in vrvi, toda ženica je bila od strahu tako zmedena, da ni mogla splezati po njih. Iz vodnjaka ji je pomagal šele pogumen fant iz sosedstva, ki jo je prinesel na svojih ramenih skozi opritino.

Smrt v cirkusu. V nekem cirkusu v Oslu je 10letni Valter Hamar hotel podražiti dva sibirski tigra, ki sta mirno želela v svojem kotu. Vrgel je med njiju kepico zmečkanega papirja in se prislono tesno k rešetki, da bi videl, kako se bosta zverini ganili. Eden izmed tigrov je vznemirjen po dečkovem dejanju šinil kakor strela k rešetkam, kjer je stal nič hudega sluteč Valter. Z zamahom šape je podrl dečka na tla. Dečka je obšla kri in še preden so ga pripeljali v bolnišnico, je izdihnil zaradi krvavitve.

Janko Kač

Na novinah

Te dni prejmemo letošnji dar Vodnikov družbe. Sicer je v vojni skromnejši kakor v mirni dobi, toda vsebinsko prav gotovo tehten. Naj sledi še kratek odlomek iz Kačeve povesti »Na novinah«.

Počahal se je črednik za ušesom in pomislil. Lahoda ni čakal njegovega odgovora, temveč je čezal na vno in udaril po konju: »Hi — il!«

Zdajci je tudi črednik odprl usta in zaklical za njim:

»Jaz bi ti že potrdil, onim pa vem, da ne bo prav.«

Lahoda je samo z roko zamahnil, rekel pa ni ničesar.

Dogodki so naglo pokazali, da je črednik bolj poznal sosesko, kakor kmet sam. Vsi, ki so videli, kako je peljal voz trave skozi vas, so se vpraševali, kje jo je neki nakosil. Vedeli so, da nima Lahoda na tem koncu ne travnika, ne njive. Da bi pa kje v najem jemal, ni bila njegova navada. Niti pomislil pa ni nikdo, da bi bil utegnil nakositi v gmajni.

V dolgem delovnem dnevu so že vsi pozabili na Lahoda in njegovo travo in bi se nemara nihče več ne spomnil tega dogodka, če ne bi bil pripovedoval črednik, ko je prignal pod večer krave na vas, kako se je Lahoda pripeljal in začel meni nič, tebi nič kositi tako rekoč sredi črede. Ko so vaščani čuli, kako je utemeljeval to svoje početje, so se razdelila mnenja na dve skupini. Kočarji, ki so bili zemlje lačni in potrebni in so jo tudi vedno zahtevali, so dali prav Lahodu, nadejajoč se, da morda vprav ta dogodek pokrene njihovo staro pravdo na boljši tir. Nihče se ni temu čudil, pač pa so zmajali z glavami vaški mogotci, ko so čuli, da je na

Lahodovi strani več trdnih kmetov, med njimi Ocvirk in celo rihtar Jozelj.

»Sosesko bi bilo treba sklicati!« je menil mladi Rojnik, ki še ni imel dovolj besede v soseski, pa je rad mozelval.

»Zaradi tiste pesti trave bomo trtili čas za delo in si krtili spaneč?« je hotel potlačiti vso reč stvari Culk, ki je bil s tesarji mnogo po svetu in je videl, da povsod ne iščejo diake in jajcu.

»Ne gre za pest trave!« je ugovarjal Zagožen, prišepavši ob palici na vas, da čuje kaj je novega. Nogo si je bil zlomil, ko je pozimi spodrsnil s polnim košem mrve z vrha lestve pod kozolec.

»Pa tudi, če jo je bilo za dva plasta,« je zagovarjal svoje Culk.

»Nisem tak, da bi ne rekel, Bog mu jo žegnaj!« je trdil Zagožen, kakor so vedeli vsi vaščani, precej po krivici. Važno je dvignil palico:

»Tukaj gre za pravico. Ni imel pravice brez rihtarjevega dovoljenja niti enkrat zamahniti s koso, kaj šele naložiti poln voz.«

Vsi so umolknili. Tako krepko je bilo zasidrano v njih spoštovanje do starih običajev, da so se jim pokoravali vsa stoletja celo tedaj, če so imeli od tega škodo ali pa vsaj nobene koristi ne. Še so bili navajeni uhoagati oblastvo, pa najsi bo gosposko ali pa rihtarja, ki so si ga postavili sami. Starejši so še imeli doma urbarske izpiske, kjer je stalo črno na bellem zapisano od grajščinske gosposke, da

SPORT

Umetnostna razstava
v znamenju sportaPrireditelj pod pokroviteljstvom CONIA
bo prihodnje poletje

Umetniško ustvarjanje v naši pokrajini, ki se kaže v najrazličnejših oblikah pri mnogih znanih slikarjih, risarjih in kiparjih, bo dobilo novo področje na razstavi, ki jo razpisuje tukajšnji CONI z nazivom: Umetnostna razstava posvečena sportu.

Razstava je bila prvotno namenjena za preteklet september, vendar se iz tehničnih razlogov ni dala prirediti; sedaj so iniciatorji preložili njen termin na dneve od 8. do 20. junija 1943.

Mnogo umetnikov je že do prvega termina poslalo svoje prijave, zdaj bo pa ta odgoditev omogočila še drugim, da se bodo lahko pridruživši prejšnjim in pokazali, da ljubljanski umetniki z veseljem sprejemajo vsako novo pobudo.

Časa do otvoritve razstave je še več kot dovolj, tako da bodo naši umetniki medtem lahko temeljito proučili marsikateri nov motiv, ki jih je vpravljal v sportnega področja zelo veliko kakor nalašč za upodobitev v plastiki ali barvah.

Mladim umetnikom, ki so živeli v večji bližini sporta, ta razstava gotovo ne bo postavljala pred težko nalogo, toda prav tako bo lahko vzbudila zanimanje tudi med starejšo generacijo, saj umetnost kakor sport ne poznata ovir. Po razpisu je treba za to razstavo upodobiti sportni dogodek ali kretanje v onem značilnem borbenem razpoloženju, ki je lasten samo sportniku. In kdo izmed naših umetnikov se ni obdvoval smučarja skakalca med poletom s skakalnice ali atleta med metom njegovega orodja ali kolesarja, ki je pravkar privozil na cilj ali recimo plavalca, ki kakor riba drsi po vodi.

Mnogo je takih edinstvenih prizorov v sportu, ki dajejo umetniku možnosti, da jim lahko da umetniškega izraza. Na razstavo bodo pripuščena umetniška dela v vseh oblikah od oljnatih slike do kipe.

Prepročani smo, da ta poziv ne bo ostal brez odziva, saj je to tudi zahteva umetnosti in umetnikov samih.

List iz arhiva

II.

Smó že zadnjič rekli odkrito besedo o naših listih iz arhiva; to niso orumenehi listi papirja, ki naj bi služili za to, da sem in tja izpopolnimo nekaj praznega prostora v sportni rubriki, ki je že tako prikrajšana na vseh koncih in krajih. Listi iz arhiva so živa zgodovina sportnih dogodkov po prvi svetovni vojni, mnogi izmed njih pod nekdajnim drobnogledom urednika samnega, ostali pa nanizani kar tako v dolgi pestri vrsti, ki vsak dan kasneje vzbujajo večje zanimanje. Nič ne pomaga; mi sportniki smo pač taki, da hočemo imeti svoj svet okrog sebe. Če takole med prehodom iz jeseni v zimo — letos je ta prehod nastopil na srečo zelo pozno — in še sredi te vojne ni nikjer v neposredni bližini, nobenih znakov za dogodke na terenu, potem sežemo nazaj — tja v prejšnja leta našega ali svetovnega sporta in že smo v duhu sredi burnega utripanja za sport, ki ni obstojal samo iz nogometu in tabeltenisa. Takole ob dolgih zimskih večerih je kratek sprehod v razgibanem sportno življenju iz dobrih starih časov ne samo zanimiv, temveč kar osvežujoč.

List iz arhiva, ki ga imamo danes v rokah, je nekoliko starejšega izvora in je tudi popisan silno na drobno. Letnica je že precej obledela, toda če vidimo prav, gre za leto 1928! To je bilo leto II. zimske olimpijade v St. Moritzu in leto IX. letne olimpijade v Amsterdamu in koliko je bilo še dogodkov ono leto izven teh svetovnih prireditelj v sportu... Ne ustrašite se zdaj, da bomo ponatisnili zapisnike iz švicarske in holandske pozornice teh velikih mednarodnih sportnih prireditelj; ko pregledujemo ta list iz arhiva — bodi omenjeno v naprej, da je vzet iz splošne zbirke in ne vsebuje nobenih osebnih dodatkov, kakor se je to primerilo nedavno — čitamo z njega mnogo drobnih vesti, ki učinkujejo danes kakor same senzacije. Evo, nekaj izbire, pa sodite sami!

Neki Francoz Gerbault je v onih časih zaključeval svojo jadralno turnejo okrog sveta, šesto leto je bil že na poti po vseh morjih in prav takrat je — seveda brez podmornice in letal nad seboj — dosegel francoski otok Reunion, kjer so ga sprejeli s silnim navdušenjem. Iz Evrope v Ameriko se je vozil — ali ni bilo idilično oni čas — nič manj kakor 150 dni in še nagrado je prejel (16.000 frankov je bilo takrat mnogo denarja), ko je stopil na

ameriška tla. Tudi ta Francoz je spadal v sportno rubriko mirnih dni.

Američani so si ono leto — seveda ne samo takrat — privoščili čisto nekaj posebnega. Iz Los Angelesa v New York (5500 km) so trasirali prego za hojo in objavili zmagovalcu 25.000 dolarjev. Nad 200 atletov so ujele za to ameriškanščino. Zadeva se je polagoma obrnila na slabo — čeprav so prireditelji najeli med drugim tudi celo armado čevljarjev, da bi tekmovalcem sproti popravljali raztrgane obutev — in tam nekje na polovici poti je ostalo udeležencev le še 80. V borbi za prva mesta so bili tam Italijani in Finci, nazadnje pa se je slika še enkrat sprevrgla, kar je šlo režiserjem še bolj v račun. Do zmage se je slednjič dokopal neznanec Finca Salo, ki je to dolgo pot prekorakal v nič manj kakor celih 525 urah in še nekaj. Nagrado so mu odšteli v objubljeni vsotini, toda v splošnem je vsa ta ameriška veleprireditelj z 19 tekači na cilju razblinila v nič. Toda spadala je le v sportno rubriko pred 14 leti!

In koliko je bilo ono leto pripovedovanja, in pisanja o epidemiji plavanja preko krajsih in daljših morskih očin. Najbolj v modi je bil Rokavski preliv (o teh poskusih smo oni dan že nekeje obnovili spomine), ki je danes tudi na jeziku mnogih Evropevc in Angležev, vendar ne v sportne strani. Razen slane vode med Dooivrom in Calaisom pa so razni prenapeti ljubitelji vode obojega spola želeli poskusiti srečo tudi na drugih znanih točkah, samo da bi pisali o njih. Nekaterim je stopil v glavo Gibraltar (teh je bilo malo), drugi pa so se lotili Oresunda (preliva med švedsko ali Dansko), ali pa jezerske vode na Bregenskem jezeru ali na jezeru Ontariu onstran oceana. Dober del med njimi je zaslužil bajne denarje, kar tako mimogrede in samo za to, da so imeli nekaj veselja brezskrbni ljudje v mirnih dnevihi.

Predpredzadnje olimpijsko leto je veljalo v plavanju največ eno ime: Arne Borg. Moč je počel svoje amaterske lovrike in kolajne v Amsterdamu, potem pa si je privoščil zavidanja vredno turnejo po Daljnem vzhodu. Tam okrog Filipinov in Nove Gvineje je hodil takrat ta šved, nastopal tu in tam za čast, na tihem pa se bolj za denar in se vrnil kot bogataš v domovino. Danes ima Arne Borg že štiri križe na plečih in uživa svoj sportni pokoj. Na Filipinih se je od tedaj precej spremenilo, v švedskih bazenih pa spel prava drugi Borg, Björn mu je ime, o katerem pa v teh resničnih časih še nismo utegnili ugotoviti, ali je s starim Arnom še bolj v sorodu kakor samo po primku. Ne glede na to pa drži, da je Borg plavalna znamka švedske, ki se zmerom ni obledela.

Listi iz arhiva so sem in tja bolj zgornji kakor bi jim prisodili na prvi pogled.

Z Gorenjskega

Novi italijanski konzul v Celovcu g. Conte Berni-Canani je v ponedeljek dopoldne posetil župnega vodjo in državnega mestnika dr. Ralnerja. V njegovem spremstvu je bil tajnik Chiti. Novi konzul je zagotovil, da bo deloval v istem smislu kakor njegov prednik konzul Filippo Zappi. Konzul Zappi, ki je nedavno zapustil Celovec, je odlikovan z redom Nemškega orla. Premeščen je bil na novo službeno mesto na Portugalskem.

Smrt v gramozni jami. — 14 letni France Tribai iz Celovca je skočil v neko gramozno jamo, pri tem pa je sprožil velik kamen, težak kakih 1000 kg. Kamen se je prevrnil na mladeniča in ga na mestu ubil.

Mladina v Mežici je priredila razstavo božičnih igrak, ki jih je sama izdelala za obdarovanje siromašnih tovarišev. Podobna razstava je bila prirejena na Prevaljah.

Naloga filmskega urada. Glavna naloga koroškega župnega filmskega urada je ta, da prinaša v kraje, kjer ni kina, nemške filme in na ta način seznanja kmečke prebivalstvo z nemškimi filmskim ustvarjanjem. Na Koroškem obiskujejo zdaj s filmi tudi zelo oddaljene gorske vasi. Obenem predvajajo filme vojaškim posadkam in ranjenecem. Zvočne aparature, ki jih ima župni filmski urad, ostanejo do nadaljnjega v vseh tistih krajih, kjer ni stalnega kina. Zdaj bodo na Koroškem in Gorenjskem predvajali film »Okoli kipa Svobode«, ki so ga sestavili iz uplenjenih ameriških zvočnih tednikov.

Inserati v
„Jutru“ imajo
velik uspeh

F. G. Wodehouse

PODJETNI SAM

Humorističen roman

»Jajca pač niso vse na svetu,« je poučljivo rekel Sam, ki je na tihem že obupal.

Višji natak, mož očetovskega obraza, je ta mah obstal pri mizi ter vprašal, ali sta gospa in gospod zadovoljna. Gospa je prijazno odgovorila, da je vse v najlepšem redu. Gospod je nekaj zakrullil.

»Zelo prijazni so tu,« je menila Kay, ko se je je važna osebnost oddaljila. »Človek ima res občutek, da se živo zanimajo zanj.«

»Če z vami ne bi bili prijazni, bi jih bilo treba postreliti,« je Sam ihtivo odvrnil. »Rad bi videl tistega, ki bi vas krivo pogledal!«

Deklice se je polasčal podoben občutek kakor spretnega boksača, ki je skozi več »roundov« odbijal burnega nasprotnika, pa se nenadoma zave, da je upehan.

»Prvikrat sem videl vašo fotografijo nekega večera,« je Sam že stotič planil v naskok, »ko sem se po ribiškem izletu ves izmučen vrnil v koč.«

»Dajva, pomeniva se kaj o ribah,« ga je spet prekinila Kay, misleč, da je ujeta novo rešilno sidro.

»Koča je bila temna,« je Sam neomajno nadejala, »in pri svitu brlike, ki sem jo imel na mizi, je nisem takoj opazil. Ko pa po večerji mirno kadim svojo pipico, mi zdajci obstane oko na nekakšem papirju, ki je bil prilepljen na steno. Približam se,

da bi bolje videl, in... sveta nebesa! Toliko da mi ni padla svetilka iz roke.«

»Zakaj le?«

»Vprašate me, zakaj? Presunilo me je!«

»Torej je bila tako strašna?«

»Tako ljubka, tako zorna, tako čudovita, tako nebeška, ste hoteli reči.«

»Vidim...« je bilo vse, kar je spravila Kay iz sebe.

»Tako rajsko,« je Sam nadaljeval, »tako...«

»Res?« mu je seglo dekle v besedo, hlastaje po novi opori. »Ali veste, da sedi pri onile mizi Claude Bates?«

Učinek teh besed je bil prav električen. Kay je začutila, da je vendar že našla predmet, ki ga utegne odvrniti od začrtane poti.

Sam je kar začel; oči so se mu razširile; spodnja čeljust mu je zastrlela naprej...

»Ta lopov! Ta bebec! Ta butec! Ta gobavec! Ta mrčes! Kje pa je?«

Obrnil se je na stolu, zagledal tovariša izza mladih let in ga strupeno prebodel z očmi. Nato je vzel z mize kruhek in pomeril nanj.

»Ne, tega nikar ne delajte!« se je uprla Kay.

»Samo ta kruhek...«

»Ne.«

»Nu, naj bo.«

Sam je položil kruhek nazaj, kakor da se vda v neobgibnost. Kay ga je nekam prestrašeno gledala.

»Nisem si mogla misliti, da vam je tolikanj mrzek!« je vzklila.

»Najrajši bi mu vrat zavil...« je godrnjal razjarjeni Sam.

Iz Spodnje Štajerske

Drug tovariški večer mariborskih železničarjev je bil v soboto v Götvozi dvorani. Udeležba je bila prav številna. Na sporedu je bilo »za vsakega nekaj«. Po koncertu je igral štramel.

Uspesobljenošni izpiti industrijskih in trgovskih vajencev, prometnikov, bančnih in zavarovalnih namestencev, natakarev in hotelskih uslužbencev ter vajencev v tiskarski stroki bodo v januarju in februarju pri industrijskih in trgovski zbornici v Celovcu. K zaključnim izpitom bodo pripuščeni vajenci, ki jim bo potekla učna doba najpozneje 31. aprila 1943, nadalje vsi vajenci rojstnega letnika 1925, ki končajo svojo učno dobo najpozneje dne 31. oktobra 1943. Prošnje je treba vložiti najpozneje do 31. decembra 1942.

Nesreče. Po pravilu letine pripravljajo štajerski kmetje drva. Delo ni samo težavno, marveč zahteva tudi mnogo spretnosti. Marsikdo se zgode nesreče. Tako so nedavno dan pripeljali v mariborsko bolnišnico kar dva posrečenca. 66 letni J. Petrič iz St. Lovrenca na Pohorju si je zlomil nogo, 68 letni Janez Zobšek pa je dobil še hujše poškodbe. Razen tega sta bila pripeljana neka 62 letna žena iz St. Lovrenca na Pohorju s poškodovano levice in 28 letni mizarik pomočnik Franc Dobnikar s Spodnje Poljskave, ki se je ponesrečil pri delu.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 19. DECEMBRA 1942-XXI

7.30: Pisana glasba. 8.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Opera glasba. 13.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.17: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Operetna glasba. 14.: Poročila v italijanski. 14.15: Orkester pesni vodi dirigent Angelini. 15.: Poročila v slovenski. 15.15: Pokrajinski vestnik. 17.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Antična božična glasba. 17.55: Gospodinsko predavanje v slovenski. 19.: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Pesmi in napet. 20.: Napoved časa — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.45: Lirična prireditelj družbe Elar: Pucini: Deklica z zapada — opera v treh dejanjih. V odmorih: 21.40 pribl.: predavanje v slovenski. 22.30 pribl.: zanimivosti v slovenski. — Po končani operi: poročila v italijanski.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 19. decembra: ob 16.: Traviata. Izven. Zlžane cene od 20 lir navzdol. Nedelja, 20. decembra: ob 14.: Deseti brat. Izven. Ob 17.: Primer dr. Hirna. Izven. Ponedeljek, 21. decembra: Zaprt.

C. Golar: »Ples v Trnovcu. Burka v treh dejanjih. Osebe: Češnovar-Cesar, Lojze-Drenovec, Polona-Gorinskova, Metka-Levarjeva, Mica-Rakarjeva, Mina-Starčeva, Polka-Remčeva, Tone-Bratina. Sodeluje velik del dramskega ansambla v manjših vlogah. Režiser: M. Skrbinek. Jurčič-Golla: »Deseti brat. Dramatizacija romana v 16 slikah. Osebe: Benjamin-Bratina, njegova žena-Garjefelčičeva, Manica-Levarjeva, Balček-Bajde, Dolef-Lipah, Piškav-Peček, Marijan-Verdonik, Martinek Spak-M. Skrbinek, Kvas-Drenovec, Krjavelj-Cesar, lektorica-Kraljeva. V manjših vlogah sodeluje velik del dramskega ansambla. Režiser: prof. O. Šest, scenograf: ing. arh. E. Franz.

OPERA

Sobota, 19. decembra: Traviata. Izven. Zlžane cene od 20 lir navzdol. Nedelja, 20. decembra: ob 16.: Thais. Izven. Cene od 24 lir navzdol. Ponedeljek, 21. decembra: Zaprt.

G. Verdi: »Traviata«. Opera v štirih slikah. Osebe: Violetta-Vidaljeva, Flora-Poličeva, Anina-Polajnarjeva, Alfred-Cuden, Germont-Janko, Gaston-B. Sancin, Dophil-Anžlovar, Oblign-Dolničar, Grenvil-Petrovič k. g., sluga-Gregorin. Dirigent: D. Zebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: ing. P. Golovin. Solo plesje Japljeva.

J. Massenet: »Thais. Libreto po romanu Anatola France-a. J. Gallet. Prevrednik Niko Stritof. Sedem slik. Athanael-Primožič, Niclas-Sladofar, Palemon-Petrovič k. g., suženj-Dolničar, Thais-Heybalova, Krobila-Mlejnikova, Mirtala-Polajnarjeva, Albina-Spanova. Dirigent: Niko Stritof, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: ing. P. Golovin, solisti-plesalci: Bravničarjeva, Japljeva, Remškarjeva, Kurbos in Pogacar. Scenograf: A. Gerlovičeva, načrti za kostume: J. Vilfanova.

Vendita all'asta

Mercoledì 30 dicembre 1942-XXI, alle ore 9, l'Ente per l'Amministrazione dei beni confiscati al rivoltosi, nella sede, Piazza Napoleone n. 7-II, venderà all'asta sulle basi di perizia di Lit. 29.400 tutto il materiale dell'officina Hribernik Friz, Via Celovška n. 50, Lubiana.

Condizioni vendita visibili presso Ente.

II Commissario Straordinario
(Avv. Luigi Pilo)

Prodaja na dražbi

V sredo dne 30. decembra 1942-XXI ob 9. uri se bo vršila dražba pri uradu za upravljanje predmetov, ki so zaplenjeni od upornikov v sedežu, Napoleonov trg št. 7/II, kjer se bo prodalo na dražbi na podlagi ocene za lit. 29.400.— vse predmete delavnice Hribernik Friza, nahajajočih se na Celovški cesti št. 50 v Ljubljani.

Prodajni pogoji so razvidni pri gornji upravi.

Izredni komisar:
Adv. Luigi Pilo

Mali oglasi

Cenjene naročevalce malih oglasov vljudo opozarjamo, da bomo mogli priobčiti zaradi pičlo odmerjenega prostora v nedeljski številki samo določeno število malih oglasov. Priobčili jih bomo po vrstnem redu, kakor jih bomo prejeli; kar bo malih oglasov preko tega števila, jih bomo priobčili v torkovi številki.

Uprava »JUTRA«

Službo dobi

Služkinjo, ki zna kuhati, sprejem. Naslov v vseh posl. Jutra. 17698-1

Kuharico

samostojno gospodinjico, čisto, sprejem. takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »2 osebje«. 17681-1

Postrežnico

majhno, počeno z izpričevali šcem. Naslov v vseh posl. Jutra. 17659-1

Za takoj

ščemo tedno in mlado kavarniško kuharico. — Petroček, Ul. 3. Maja 6. 17703-1

Prodaj

Perzijanec, kožice, nove za komplet, plašč, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 17628-6

Zimnate modroce

v boljšem in tudi v slabšem stanju kupim. Plačam dobro. Naslov v vseh posl. Jutra. 17623-6

Stedilnike in peči

različne velikosti, več komadov se razproda po zelo ugodni ceni. Gasogrednik Merkur, Puharjeva ul. 6. 17712-6

Drsalke

(šeksne), pritrjene na damskih čevljih št. 37, prodam za Lit. 300.— Naslov v posl. Jutra. 17685-6

Pozor, trgovci!

Kdor si želi kupiti jaslice, jih dobi vse vrste v naši zalogi. Jakovac, Cegnarjeva 4, Ljubljana. 17684-6

Otroški voziček

sportni, ugodno prodam. Tovarniška ul. 19. 17670-6

Novo žimo

večjo količino, prodam po nizki ceni. Ponudbe pod »Nova žima« na ogl. odd. Jutra. 17711-6

Prodaj

še dobro ohranjen mušketir v boju, belo, za deklico do 6 let, za Lit. 120.— Naslov v vseh posl. Jutra. 17642-6

Prodaj

perzijako preprogo. Naslov v vseh posl. Jutra. 17725-6

Skrinjo

ali drugo starinsko pohištvo kupim. — Ponudbe pod »Skrinja« na ogl. odd. Jutra. 17668-12

Kapital

30.000 Lir

za posojilo ali odkup potrebnih. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Najboljše jamstvo«. 17648-16

Stanovanje

enoočno, tudi samo sobo za shrambo pohištva šcem. Ponudbe pod »Za takoj« na ogl. odd. Jutra. 17672-21a

Lir 2000 nagrade

dobi, kdor mi preskrbi komforno, trošno stanovanje po možnosti v centru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lir 2000«. 17747-21a

Izgubljeno

Izgubila sem črno usnjeno rokavico od Mencingerjeve ulice do obrtne šole Najdišnja, prosim, da jo vrne proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 17663-28

Šop ključev

sem izgubila. Pošten najditelj naj jih odda proti lepi nagradi na ogl. odd. Jutra. 17700-28

Obri

Gospodje, pozor! Klobučna »Palke« Vam strokovno označi, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. Lastna delavnica Zolaga novih klobukov. Se priporoča Rudolf Palk, Sv. Petra c. št. 38, Miklošičeva c. 12. Na sproti hotela Union. J-158-M-30

Kupim

dobro ohranjen šivalni stroj Singer, pogreznjiv, z okroglim čolnikom, ne central bombin. Ponudbe pod šifro »Plačam takoj« na ogl. odd. Jutra. 17640-16

Računski stroj

najpopolnejši. »Totaline« pišče samo na 10 tipk. — Radioval, Ljubljana, Dalmatinska 13. 17707-29

Šivalni stroj

Singer, ki prav dobro šiva, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 17699-29

Zenitve

Inteligent, srčno kulturn, želi spoznati istokotno damo od 20 do 27 let, simpatično, lepe, globoko duše, prijateljico filozofije Duhovna vez in prijateljstvo do pojavnosti žentive. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Prvo dusevnost«. 17648-25

Razno

Razne usluge, informacije vseh vrst, prevode, prošnje in vloge v italijanski, razmnoževanja izvrsuje

»SERVIS BIRO«

Sv. Petra cesta 29.

Sobe

ali kabinet s posebnim »krom« za otroke in šepce podnevno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »300 Lira. 17660-23a

Kupim

na plin za kopalnico (za gretje zraka), kupim. — Ponudbe pod »Radiator kot nov« na ogl. odd. Jutra. 17680-7

Auto, moto

Novo motorno kolo izvrstne znamke, zelo ugodno napredaj, Super šč, delavnica za tricklje, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 17714-10

Oblačila

Moški plašč z Nutrio podlogo. — Ogled pri krznarju Kraljina, Františkanska ul. 1. 17688-13

Prodaj

počni nov ženski plašč plašč. Naslov v vseh posl. Jutra. 17668-13

Pohištvo

ali drugo starinsko pohištvo kupim. — Ponudbe pod »Skrinja« na ogl. odd. Jutra. 17668